

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА**

на тему: «ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ТУРЕЧЧИНИ В ХХІ СТОЛІТТІ»

Виконала:

здобувачка вищої освіти 2-го курсу, групи УВ-61
спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

ОПП «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії»

Ковтун Карина Віталіївна

(прізвище, ім'я по батькові)

Керівник:

к. політ. н., Солових Євгенія Миколаївна

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я по батькові)

Рецензент:

к.соц.н.. Зінчина Олександра Борисівні

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я по батькові)

ХАРКІВ – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	9
1.1. Концептуальні засади публічної дипломатії.....	9
1.2. Основні напрями публічної дипломатії.....	17
1.3. Роль державних та недержавних акторів у публічній дипломатії	25
Висновки до розділу 1	29
РОЗДІЛ 2. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ	31
2.1. Генеза виникнення публічної дипломатії Турецької Республіки	31
2.2. Інститути публічної дипломатії Турецької Республіки	37
2.3. Публічна дипломатія та «м'яка сила» Турецької Республіки як взаємопов'язані концепції	44
Висновки до розділу 2	48
РОЗДІЛ 3. ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА СПЕЦИФІКА ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	50
3.1. Гуманітарна допомога як ключовий фактор реалізації публічної дипломатії	50
3.2. Публічна дипломатія Туреччини та проблема повномасштабного вторгнення Російської Федерації до України.....	55
3.3. Роль публічної дипломатії у процесі формування іміджу Туреччини ...	60
Висновки до розділу 3	69
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75

ВСТУП

Актуальність теми полягає у тому, що публічна дипломатія стала важливою темою як для практиків зовнішньої політики, так і для дослідників міжнародних відносин чи світової політики. Цей термін набув широкої популярності і часто застосовується в аналітичних документах, журналах, наукових книгах і статтях. Насправді, чим поширенішим стає термін, тим більш різноманітні, а в деяких ситуаціях і суперечливі, з'являються значення цього поняття. Наразі, узгодженого визначення ще досі немає.

Туреччина приділяє особливу увагу діяльності публічної дипломатії у зовнішній політиці країни, щоб пояснити свої цінності іншим суспільствам і зосередити свої ресурси «м'якої сили». У цьому зв'язку уряд Турецької Республіки здійснює діяльність публічної дипломатії щодо тюркських держав, а також країн Африки, Балкан і Близького Сходу.

Туреччина прагне здійснювати діяльність публічної дипломатії на основі своїх історичних та культурних цінностей. Завдяки своїм глибоким традиціям, давній цивілізації, історичній спадщині та культурним цінностям вона робить внесок у формування набору цінностей міжнародної спільноти та системи. Зберігаючи свою історичну спадщину, Турецька Республіка має міцну та потужну державну традицію.

Ступінь вивченості теми. Рівень теоретичного висвітлення зазначеної тематики доволі об'ємний. Дослідження сутності поняття «публічна дипломатія», історії появи та розвитку, складових частин технології публічної дипломатії стосуються праці зарубіжних та вітчизняних учених: Е.Галліон, декан Школи дипломатів середини 60-х років минулого століття, вважає, що публічна дипломатія – це реагування громадськості на встановлення зовнішньополітичних цілей та методів їх реалізації [45].

До тлумачення терміна «публічна дипломатія» Дж. Най [49] уключив положення про «м'яку владу». До проявів публічної дипломатії Н. Кулл [75] відносить проєкти в галузі культури, програми обмінів, інформаційні кампанії та

моніторинг зарубіжної громадської думки. Вчений запровадив твердження, що діалог відіграє чималу роль у підвищенні ефективності публічної дипломатії. У всіх її суб'єктів єдина кінцева мета – це вплив на іноземну громадськість.

Американська експертка Р. Захарна [82] надає значно ширше тлумачення публічної дипломатії з позиції політичної комунікації. Вона вперше порадила дослідити публічну дипломатію під іншим кутом, тобто, з точки зору побудови відносин даний феномен означає поширення інформації для просування політичних цілей.

Певні дослідження здійснив професор політології П. Шарп, стверджуючи, що публічна дипломатія полягає у прямому спілкуванні з громадськістю країни для підвищення інтересів [64]. Концептуального характеру даній темі надав Е.Марроу, директор Інформаційного агентства США USIA, описавши відмінності публічної дипломатії від традиційної полягає в тому, що вона спілкується не лише з урядами, а й з неурядовими особами та організаціями [19]. Крім того, діяльність публічної дипломатії, як правило, здійснюється приватними американськими особами, які представляють багато різних поглядів, представлених організаціями, на додаток до офіційних поглядів уряду.

Доктор політичних наук О. Висоцький [1] узагальнив відомі концепції та підходи до розгляду публічної дипломатії, які визначають етапи розвитку досліджуваного феномену. Н. Качинська позиціонує публічну дипломатію як засіб формування позитивного іміджу країни [3]. С. Гуцал, завідувачка сектору міжнародного співробітництва та протокольних заходів, виокремлює концептуальні основи публічної дипломатії й стратегічні комунікації у вищезгаданій сфері [2].

На особливостях сучасної публічної дипломатії Туреччини наголошує експерт у сфері міжнародних відносин С. Ерен [59]. Він активно досліджує цей напрямок, пише різні наукові роботи, вважаючи дану концепцію засобом керування думки суспільства та міжнародного середовища шляхом промов та комунікації.

Мета дослідження – розкрити особливості турецької моделі публічної дипломатії на сучасному етапі.

В процесі дослідження вирішувалися наступні **завдання**:

- визначити поняття та сутність публічної дипломатії та її основні напрями роботи;
- схарактеризувати ключові завдання та інструменти публічної дипломатії;
- встановити історичні витоки походження публічної дипломатії Турецької Республіки;
- дослідити механізми реалізації публічної дипломатії всередині країни та поза її межами;
- з'ясувати роль публічної дипломатії (на прикладі гуманітарної) у двосторонніх відносинах з тюркськими країнами;
- дослідити вплив Турецької Республіки на російсько-українську війну та ефективність публічної дипломатії на формування іміджу Туреччини.

Об'єктом дослідження є публічна дипломатія Турецької Республіки.

Предметом дослідження є модель публічної дипломатії Туреччини у XXI столітті.

Теоретико-методологічна база дослідження. У процесі дослідження було застосовано загально-теоретичні методи, такі як аналіз, синтез та узагальнення при розгляді теоретичних засад публічної дипломатії та її розвитку у Турецькій Республіці. Крім того, було використано історичний метод, щоб дослідити генезу виникнення публічної дипломатії країни. Дослідження рейтингу держав, які найбільше інвестують в дипломатію та відсотки офіційної допомоги розвитку країн Комітету з питань сприяння розвитку і Туреччини було здійснене на основі порівняльного методу. Також, ми вдавалися до якісних методів, таких як аналіз документів, а ще використали емпіричні методи, зокрема, спостереження. При виконанні дослідження сильних та слабких сторін,

можливостей та загроз стратегії публічної дипломатії Турецької Республіки було застосовано SWOT-аналіз.

Інформаційна база дослідження. У процесі дослідження було проаналізовано ряд джерел, що допомогли всебічно розглянути обрану тему:

- офіційні сайти організацій та інституцій, що впроваджують публічну дипломатію: Турецька агенція співробітництва та координації, Управління комунікацій Офісу Президента Турецької Республіки. Сайти цих установ дозволили розглянути основні напрямки та засоби реалізації публічної дипломатії досліджуваної країни й подальші перспективи;

- періодичні видання: *Kriter*, *Reuters*, *Anadolu Agency*. Дані джерела надали можливість дослідити перебіг подій на міжнародній арені, механізми впливу публічної дипломатії на них та ймовірні наслідки;

- звіти або статистичні дані: підсумкові роботи *OECD*, *Statista*, *Lowy Institute Global Diplomacy*, *Diplo*, *ADASTRA* допомогли здійснити аналіз кількості допомоги та ефективності дипломатії Туреччини, яка відображалась у сфері налагодження взаємовідносин з партнерами та гуманітарному аспекті.

Практичне значення отриманих результатів. Матеріали проведеного дослідження можуть бути корисними у подальшому вивченні специфіки публічної дипломатії, її механізмів та може бути джерелом для майбутніх дипломатичних, політичних чи соціологічних робіт у цьому напрямку. Вони можуть бути використані під час викладання навчальних дисциплін, пов'язаних із такими питаннями, як «м'яка сила», брендинг країни, культурна дипломатія, сфера державного управління, кулінарна дипломатія, відносини з діаспорою, а також особливостями та етикою ведення публічної дипломатії Турецької Республіки тощо.

Апробація результатів дослідження. Було взято участь у роботі Всеукраїнського науково-практичного круглого столу «Стратегічні напрями зовнішньої політики та дипломатії країн світу», організованого кафедрою міжнародних відносин ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та

туристичного бізнесу» Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна на тему «Публічна дипломатія у процесі формування іміджу Турецької Республіки».

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 82 найменування, з них 77 іншомовних (турецьких та англійських). Візуальний матеріал представлений трьома таблицями. Загальний обсяг роботи становить 83 сторінки, з яких основного тексту – 75 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

1.1. Концептуальні засади публічної дипломатії

На початку 1990-х років у міжнародній системі почалася нова хвиля змін і трансформацій. Кінець періоду холодної війни приніс із собою деякі інновації в практику дипломатії. Поширення цифрових платформ і залучення пересічних громадян до дипломатії різними способами зробили діяльність, безпосередньо пов'язану зі стратегічною комунікацією в міжнародних відносинах, вирішальною. Ця ситуація проклала шлях до появи галузі публічної дипломатії в контексті дипломатії, комунікації, переконання, побудови стосунків, управління іміджем, репутацією та брендингу [76].

Термін «публічна дипломатія» вперше був використаний журналістами у 1856 році як синонім «цивілізованості» у статті в газеті The Times про діяльність президента США Франкліна Пірса [71]. У 1871 році конгресмен США та посол у Османській імперії Семуель Кокс використав цей термін для позначення «відкритої та чесної» дипломатії[5].

Під час Першої світової війни публічна дипломатія ототожнювалася з новим підходом до зовнішньої політики, але термін «відкрита дипломатія» використовувався більше для опису публічного характеру міжнародних відносин. Наприкінці Другої світової війни термін «публічна дипломатія» став використовуватися в наступних значеннях: «відкритість», «громадська співпраця» і «неупередженість».

Концептуальна публічна дипломатія з'явилася в літературі в 1960-х роках. Вперше, у якості теорії, цей термін використав Едвард Марроу, директор Інформаційного агентства США USIA, у 1963 році [33]. Зазначимо, що Марроу описав публічну дипломатію наступним чином: «Відмінність публічної дипломатії від традиційної полягає в тому, що вона спілкується не лише з урядами, а й з неурядовими особами та організаціями. Крім того, діяльність публічної дипломатії, як правило, здійснюється приватними американськими

особами, які представляють багато різних поглядів, представлених організаціями, на додаток до офіційних поглядів уряду» [40].

Ще одним іменем, який використовував концепцію публічної дипломатії в 1965 році, був Едмунг Галліон, декан Школи дипломатії Флетчера в Університеті Тафта в Бостоні, США. Галліон визначив публічну дипломатію як вплив реакцій суспільства на формування та реалізацію зовнішньої політики та сфери міжнародних відносин за межами традиційної дипломатії [30].

Проте, цей термін не набув ефективної функції в дипломатії аж до початку 1990-х років. З кінця XX століття публічна дипломатія взяла на себе місію просування країн на міжнародному рівні та пояснення їхніх аргументів різним спільнотам.

З настанням XXI століття, до багажу публічної дипломатії додалися спорт, політичні лідери, туризм, культура, нові медіа, міжнародна журналістика та мода. Крім стратегічної діяльності держав, громадські ініціативи також мають велике значення з точки зору охоплення суспільства [16]. Стратегічні цілі зусиль публічної дипломатії включають звернення до іноземної громадської думки в цілому та охоплення всієї динаміки цих громадських думок [17].

Необхідно зазначити, що у літературі наведено багато визначень поняття публічної дипломатії. За словами професора політології Пола Шарпа, публічна дипломатія — це пряме спілкування з народом країни для підвищення інтересів і розширення репрезентативних цінностей [49].

В свою чергу, ранній і наполегливий прихильник публічної дипломатії Ганс Туч стверджує, що вищезгадана концепція є процесом спілкування з іноземними суспільствами, спрямований на пояснення цілей країни, поточної політики, ідей, інституційної структури та культури [76].

Професор публічної дипломатії Анненбергської школи комунікації Університету Південної Каліфорнії Ніколас Кулл стверджує, що «публічна дипломатія — це спроба міжнародного актора керувати міжнародним середовищем шляхом спілкування з іноземною громадськістю» [18].

За словами Ріггінса, публічна дипломатія — це спроба країни поширити точну інформацію для досягнення своїх національних цілей, інтересів і завдань[60].

Елем Тепечікліоглу, спеціалістка з турецько-африканських відносин, розглядає публічну дипломатію як діяльнісну основу та стверджує, що це «сукупність політики та заходів, що здійснюються урядом, спрямованих на підвищення впливовості та підходи щодо населень інших країн, стаючи відомим та авторитетним» [70].

Відповідно до турецького вченого Сулеймана Ерена, який зробив ґрунтовне визначення, публічна дипломатія концептуально виражається наступним чином: «Публічна дипломатія, яка є засобом мобілізації ресурсів «м'якої сили» та різновидом дипломатії, спрямована на те, щоб іноземна громадськість або глобальне суспільство, на яке спрямована держава, недержавні суб'єкти чи особи, пов'язані з державою, виражали себе, були зрозумілими в цих суспільствах, розширювали репрезентативні цінності, керували міжнародним середовищем, формували громадську думку достовірною інформацією [68].

Сулейман Ерен доповнює, що дана концепція є сукупністю політик і заходів, які здійснюються як монолог або шляхом встановлення діалогу за допомогою впливу різними методами, такими як промови, розуміння та взаємний обмін, з такою метою, як ознайомлення з установою, політикою, ідеологією чи іншими елементами» [68].

За висловлюванням американського дипломата й колишнього помічника держсекретаря з дипломатичної безпеки Брюса Грегорі, публічна дипломатія — це інструмент, який використовують держави у співпраці з іншими державами, всередині держав і з деякими недержавними суб'єктами, щоб зрозуміти культуру, поведінку та ставлення, встановити та керувати відносинами, впливати на думки та просувати їхні інтереси та цінності на міжнародній арені[34].

Тобто, як важливий інструмент зовнішньої політики, публічна дипломатія, на відміну від звичайної дипломатії, стосується діяльності, яку держави створюють на основі своєї позиції, інтересів, можливостей, викликів і потенційних загроз і здійснюють з метою впливу на громадську думку інших країн [26].

Останнім часом з'явилося багато досліджень, орієнтованих на вивчення продуктивності публічної дипломатії. Наприклад, було зроблено кроки для створення даних для визначення того, яка держава може досягти найбільшого рівня «м'якої сили» завдяки ефективній практиці публічної дипломатії.

Досліджуючи концепцію публічної дипломатії, необхідно мати на увазі силу побудови відносин, вимір комунікаційної політики урядів, здатність відкрити двері для культурного діалогу, потенціал формування іміджу країн, мистецтво управління сприйняттям і здатність до поширення правильної інформації [22].

Крім того, кількісний аналіз тексту або аналіз контенту часто застосовується для вивчення того, як міжнародні ЗМІ зосереджуються на суперечливих дипломатичних питаннях між державами. Навіть твіти та соціальні мережі вивчаються, щоб виявити, які типи міжнародних дипломатичних комунікацій треті сторони підтримують, а які проти. Продовжує спостерігатися стрімке зростання методологічної складності у вивченні публічної дипломатії.

Експерименти є багатообіцяючим і, можливо, найдосконалішим методом у вивченні публічної дипломатії. Зокрема, використовуючи експерименти з онлайн-опитуваннями та надаючи різні типи публічних дипломатичних повідомлень як ключові маніпуляції, тепер можна виміряти ступінь впливу на сторонню внутрішню аудиторію, досліджену за допомогою респондентів онлайн-опитування через міжнародні дипломатичні комунікації [12].

За допомогою діяльності публічної дипломатії держави розвивають такі аргументи, як переконування цільових суспільств, встановлення та підтримка

спілкування з ними, демонстрація чутливості до їхніх цінностей та висвітлення спільних моментів. Ця діяльність є доповненням до традиційної дипломатичної діяльності, що здійснюється від держави до держави.

Публічна дипломатія зазвичай має три основні виміри: військово-політичний, економічний та соціально-культурний. Держави також прагнуть розвивати та продовжувати свою діяльність публічної дипломатії в цих трьох пріоритетних вимірах [41].

Існує два основних види публічної дипломатії. Перший – це брендинг, або культурна комунікація, за якої уряд намагається покращити свій імідж, не шукаючи підтримки для будь-якої негайної політичної мети. Держави використовують стратегії брендингу, щоб створити кращий імідж себе у світі. В ідеалі вони створюють загальну добру волю та сприяє співпраці з різних питань. Це також допомагає підтримувати довгострокові союзницькі відносини та підривати ворожу пропаганду [78].

Під час холодної війни, наприклад, Сполучені Штати використовували публічну дипломатію, щоб переконати європейську аудиторію в тому, що основи демократичного уряду та капіталістичного підприємництва перевершують радянські альтернативи. Голос Америки вів пряме мовлення на країни Варшавського договору Східної Європи, щоб розвіяти міфи про Захід. У той же час Державний департамент США побудував і підтримував читальні зали в країнах-союзниках, переповнені книгами про американську історію та культуру. Департамент сподівався, що знайомство з американськими принципами та ідеями посилить широку підтримку політики США [57].

Другий тип публічної дипломатії включає різні стратегії, спрямовані на сприяння швидшому досягненню результатів — цю категорію іноді називають політичною адвокацією. У той час як брендинг покликаний впливати на довгострокове сприйняття, політичні кампанії захисту інтересів використовують публічну дипломатію для залучення зовнішньої підтримки для найближчих цілей політики. Іноземну громадськість можуть заохочувати підтримувати чи

виступати проти лідерів інших держав. Іноді державам потрібно швидко переконати іноземну аудиторію підтримувати дорогі стратегії військового альянсу. Іноземні лідери можуть захотіти співпрацювати з планами альянсу, але бояться внутрішньої помсти за згоду на неактуальні дії. За цих умов публічна дипломатія може допомогти цим лідерам співпрацювати, зменшивши загрозу негативної реакції всередині країни.

Цей тип політичної пропаганди проілюстровано зусиллями Кувейту в 1990 році отримати підтримку населення США для нападу на Ірак. Наприкінці ХХ століття Кувейт найняв американську піар-компанію, щоб переконати американських виборців, що звільнення від диктатора Саддама Хусейна було гідним і морально правильним. Американці мали змішані почуття щодо інтервенції, і більшість виборців мало що знали про Кувейт. Президент США Джордж Герберт Вокер Буш був стурбований тим, що йому не вистачає державного мандату діяти рішуче проти Іраку. Тому Кувейт розпочав ретельно організовану політичну пропагандистську кампанію, щоб продемонструвати масштаби жорстокості Саддама та завоювати симпатію Америки **[Помилка! Джерело посилання не знайдено.]**.

В інших випадках держави використовують публічну дипломатію для дискредитації супротивників. Країни мовчазно або явно закликають іноземну громадськість протистояти лідерам, які не поділяють стратегічних інтересів відправника.

Ця стратегія має дві мети. По-перше, він намагається заохотити співпрацю шляхом тиску на непокірних іноземних лідерів, які покладаються на народну підтримку. По-друге, коли перспективи зміни політики мінімальні, це спонукає іноземну аудиторію до бунту проти своїх лідерів. Жодна стратегія не має довгої історії успіху, ймовірно тому, що кампанії публічної дипломатії часто сприймаються скептично. Крім того, лідери, які є цілями таких кампаній, можуть обмежувати та спотворювати зовнішню інформацію до того, як вона досягне громадськості [80].

Скептичні коментатори припустили, що публічна дипломатія — це просто евфемізм для пропаганди. Науковці іноді використовують ці терміни як синоніми, оскільки на практиці важко відрізнити одне від іншого. Проте професійні дипломати сприйняли цю пропозицію через негативний смисловий відтінок, пов'язаний з пропагандою. Однак різниця між ними може бути незначною. З цієї причини державні дипломати активно працюють над тим, щоб уникнути сприйняття, нібито вони просто розповсюджувачі пропаганди.

Існує два основних підходи до публічної дипломатії: жорсткий і гнучкий. Відповідно до суворого підходу, публічна дипломатія передбачає вплив на іноземну громадську думку шляхом переконання та пропаганди. Іншими словами, жорсткий підхід полягає у використанні заходів переконання та пропаганди для досягнення короткострокового політичного впливу на громадську думку за допомогою таких засобів, як радіо, журнали, газети та телебачення [66].

Пріоритет полягає в тому, щоб переконати цільову аудиторію прийняти визначену політику публічної дипломатії. Цей підхід включає також спроби викриття, нав'язування та опосередкованого тиску. Такий підхід сумісний із кодами біполярного світу холодної війни, де комунікаційні методи та інструменти не були настільки розвиненими, як сьогодні, а громадська думка не займала такої важливої позиції, як сьогодні. Однак такому підходу неможливо знайти місце у XXI столітті.

Гнучкий підхід включає інтенсивне використання таких практик, як мовна освіта, культурні обміни, академічні програми та спортивні заходи в рамках створення взаєморозуміння. У цьому контексті очікуються довгострокові результати від гнучкого підходу порівняно з жорстким підходом. Цей підхід спрямований на створення клімату для взаєморозуміння за допомогою стилю життя, політичних та економічних систем і мистецьких компетенцій. Коли ми розглядаємо обидва підходи в цілому, можна стверджувати, що для того, щоб

публічна дипломатія була успішною, необхідно встановити баланс між жорстким і гнучким підходами [65].

Нарешті, деякі методи використовуються в практиці публічної дипломатії. Перший метод публічної дипломатії – це монолог. Монолог, який має різні форми, такі як прес-реліз, промова, стаття, книга, фільм, скульптура, є формою спілкування, яка, як правило, включає захист або рекламу. У цьому контексті головною особливістю монологів є представлення та передача ідеї, ідеалу чи точки зору одностороннім способом.

Другим методом публічної дипломатії є діалог, де відбувається обмін інформацією та ідеями, іншими словами, використовується різноспрямована комунікація. Широкий спектр форм і рівнів діалогу, від наукових конференцій до офіційних зустрічей, де відбувається обмін інформацією та ідеями, від міжкультурних мистецьких і спортивних проєктів до ток-шоу, мають потенціал для створення міжнародного публічного простору. Хоча це не може безпосередньо сприяти зміні практики зовнішньої політики, діалог та обмін інформацією можуть стати основою для розвитку довгострокових відносин між громадськістю [15].

Третій метод публічної дипломатії – співпраця. Різні громадськості, які беруть участь у проєктах і заходах, спрямованих на розвиток спільних цінностей або вирішення міжнародної проблеми в рамках співпраці, знайомляться один з одним і можуть подолати упередження один щодо одного. Прикладом такої співпраці є East West Divan Orchestra, який був заснований під керівництвом ізраїльського диригента Даніеля Баренбойма та палестинського письменника Едварда Саїда і включає єврейську та мусульманську молодь, показуючи, що люди, які мають упередження один до одного, можуть бути друзями. Так само співпраця в багатосторонніх організаціях, таких як Організація Об'єднаних Націй (ООН), сприяє розвитку іміджу міжнародних організацій і країн, які сприяють співпраці [56].

1.2. Основні напрями публічної дипломатії

Країни використовують багато сфер застосування на міжнародному рівні, щоб впливати на людей інших країн і будувати відносини з іноземними народами. Основні напрямки застосування публічної дипломатії, що використовуються державами, представлені нижче.

1. Освітню дипломатію можна визначити як спілкування країни з громадянами інших країн через освітню діяльність. Цей тип дипломатії є одним із елементів «м'якої сили» країн. Вона здійснюється на місцевому, міжнародному, регіональному та глобальному рівнях. Основними інструментами освітньої дипломатії є школи, інститути, стипендії, програми обміну, викладання мов, університетські кафедри та освітні консультації, відкриті за кордоном.

Оскільки освіту все більше сприймають як глобальне благо, те, до чого всі повинні мати доступ, освітня дипломатія стає все більш важливою, допомагаючи просувати бачення освіти та забезпечуючи реальність освіти для всіх [53].

Існує 8 найефективніших освітніх технік для досягнення національних інтересів, ці методи також спрямовували б державу у формулюванні її зовнішньої політики:

Освітні можливості для іноземних студентів – іноземні студенти з часом знайомляться з культурними досягненнями приймаючої країни, як наслідок, вони зможуть ефективно передавати мову та культуру нації, яку вони вивчили після повернення додому з новими знаннями та міжособистісними зв'язками.

Програми культурного обміну – можуть об'єднати людей з різних країн і сприяти міжкультурному взаєморозумінню, надають студентам можливість дізнатися про культуру, мову та звичаї іншої країни, що може допомогти подолати культурні бар'єри та сприяти позитивним стосункам.

Вивчення мови – може допомогти людям краще зрозуміти культуру та звичаї цієї країни [27].

Глобальне освітнє партнерство – включає ініціативи, спільні дослідницькі проєкти, академічне партнерство, співпраця між університетами та надання допомоги для інфраструктури, підготовки вчителів і розробки навчальних програм. При стратегічному використанні може стати потужним інструментом для просування дипломатичних відносин і досягнення національних інтересів.

Інтернаціоналізація вищої освіти через транснаціональну освіту – передбачає розвиток партнерства та співпраці між університетами та коледжами різних країн, що може сприяти обміну знаннями та ідеями між країнами.

Освітня дипломатія в зонах конфлікту – інвестуючи в освіту в зонах конфлікту, приймаючі держави можуть сприяти ініціативам та програмам, які спонукатимуть до вирішення конфліктів і громадянській активності, а також надання підтримки освітнім установам [79].

Освіта для сталого розвитку – включає ініціативи та програми, які сприяють екологічній обізнаності та відповідальності, а також надання підтримки освітнім установам і педагогам, які працюють у регіонах, які постраждали від зміни клімату та інших екологічних проблем.

Віртуальна освіта та дистанційне навчання - розробка онлайн-освітніх програм, які дозволяють студентам з різних країн співпрацювати та надають доступ до освітніх ресурсів і матеріалів. У світі, який стає все більш цифровим, віртуальну освіту та дистанційне навчання можна використовувати для сприяння міжкультурному розумінню для студентів, які могли б не мати цього інакше через географічні чи фінансові обмеження, і дозволити їм дізнатися про культуру та суспільство приймаючої країни [27].

2. Культурна дипломатія — це процес, за допомогою якого держава поширює свою культуру для досягнення своїх зовнішньополітичних або дипломатичних цілей і комунікує, щоб позитивно вплинути на іноземну цільову аудиторію. Культурна дипломатія підвищує свою ефективність, коли вона сприяє політиці, універсальним цінностям та інтересам. Відомими інституціями у процесі реалізації даної сфери є Інститут імені Юнуса Емре, Британська Рада,

Альянс Франсез, Goethe-Institut (Інститут ім. Гете), Італійський інститут культури тощо. Завдяки цій культурній взаємодії нації можуть продемонструвати свою ідентичність, поділитися своїми історіями та підкреслити цінності, які вони підтримують [53].

Розмірковуючи про практичність та риси культурної дипломатії, можна виокремити декілька її особливостей:

Взаємна повага: історія підкреслює важливість взаємної поваги в усіх культурних обмінах.

Інклюзивність: справжня культурна дипломатія прагне зрозуміти та залучати, а не домінувати чи стерти. Помилки колоніальної епохи пропонують застереження про наслідки культурної гегемонії.

Адаптивність: змінилися часи, методи та засоби культурної дипломатії, від торговців Шовкового шляху до сучасних цифрових впливових людей. Адаптивність забезпечує постійну актуальність культурної дипломатії.

Поза політикою: хоча політичні контексти, безперечно, сформували культурну дипломатію, її суть полягає в людському зв'язку, який часто процвітає, незважаючи на політичні обмеження [72].

У складному світі міжнародної дипломатії культурне взаєморозуміння часто є ключем до плідних переговорів. Вона виходить за рамки простого обміну мовою, передбачає розуміння нюансів, невисловленого значення та культурної чутливості, які лежать під поверхнею. Коли дипломати з різних країн збираються за столом переговорів, культурна дипломатія виступає посередником, згладжуючи розбіжності та створюючи атмосферу, засновану на довірі.

3. Цифрова дипломатія відноситься до сучасної галузі дипломатії, де діяльність публічної дипломатії може здійснюватися та організовані заходи можуть оголошуватися через Інтернет-додатки. Цей вид можна називати по-різному, наприклад, інтернет-дипломатія, твіттер-дипломатія, електронна дипломатія, кібердипломатія. Світові лідери, дипломати, керівники компаній,

лідери думок і навіть окремі люди обмінюються інформацією та ідеями в інтерактивному режимі за допомогою соціальних мереж [38].

Дипломатам доводиться мати справу з новим набором питань цифрової політики, просуваючи інтереси своїх країн. У багатьох країнах зароджується цифрова зовнішня політика, яка має розглядати понад 50 питань цифрової політики, розподілених по семи відділах: технологія, безпека, права людини, економіка, розвиток, право та соціально-культурна сфера. Більшість із цих питань розглядаються в контексті Інтернету та цифрового управління. Спеціаліст, який орієнтується в цій галузі, повинен знати про можливу термінологічну плутанину [23].

4. Кулінарна дипломатія – сфера практики публічної дипломатії, яка базується на використанні культури харчування у розвитку взаємовідносин з народами іноземних держав. По суті, він спрямований на спілкування з різними країнами через культуру кулінарії. Завдяки гастрономічним кампаніям можна створити більш постійну культурну взаємодію та, зрештою, отримати економічну віддачу порівняно з класичною дипломатією. Сьогодні країни використовують кулінарну дипломатію як стратегічний інструмент, щоб прокласти шлях до економічних відносин.

Як зазначає Йоганн Мендельсон Форман, почесний співробітник Центру Стімсона, некомерційної організації, яка аналізує питання, пов'язані з глобальним миром, гастрономічна дипломатія виконує політичну функцію, намагаючись змінити статус країни [61].

Однак, Ацуко Ічідзьо, доцент кафедри соціології Кінгстонського університету, вважає інакше. Враховуючи те, що кулінарна дипломатія стосується «м'якої сили», дуже важко окреслити або виміряти її вплив [61].

Безперечно, що гастрономічна дипломатія має потенціал для розвитку туризму. За даними Всесвітньої харчової туристичної асоціації, близько 53 відсотків людей, які подорожують, вибирають місце призначення саме заради їжі.

5. Гуманітарна дипломатія – це мобілізація лідерів громадської думки та механізмів прийняття рішень на користь постраждалих людей, охоплюючи такі поняття, як гуманітарна допомога, вирішення конфліктів і посередництво, допомога розвитку, розбудова миру та захист, а також дотримання гуманітарних принципів у всіх випадках.

У цьому контексті гуманітарна дипломатія — це процес, який включає всі види діяльності, співробітництва та ініціатив, таких як підвищення обізнаності, створене на міжнародному рівні, щоб створити гуманітарні умови для тих, хто постраждав від криз, і зробити ці умови постійними перед обличчям гуманітарні кризи, які відбуваються в різних географічних регіонах через такі причини, як війни, конфлікти чи стихійні лиха. Цей напрямок вимагає підтримки стосунків на найвищому рівні та є важливою складовою бачення майбутнього гуманітарного реагування.

Гуманітарний сектор стикається з дедалі складнішим середовищем, включаючи збільшення кількості державних і недержавних суб'єктів. Посилення бюрократичних та адміністративних перешкод, поява нових геополітичних гравців і обмежувальна політика, така як санкції та антитерористичні заходи, також сприяє значному обмеженню гуманітарного простору та більш політизованій та поляризованій діяльності середовище. Зараз більше, ніж будь-коли, гуманітаріям необхідно знайти нові способи конструктивного залучення та позитивного впливу на акторів, які можуть позитивно вплинути на гуманітарний простір. Саме в таких випадках гуманітарна дипломатія пропонує цінний інструмент, зміцнюючи здатність і важелі для вирішення гуманітарних проблем.

Для успішної реалізації гуманітарної дипломатії, мають бути створені належні умови:

- розуміння геополітичного ландшафту та акторів;
- виявлення можливостей для угод;
- налагоджена та міцна мережа відповідних контактів, які можна мобілізувати для підтримки переговорів;

- повага до гуманітарних принципів;
- здатність використовувати відносини гуманітарного співтовариства з самим собою та іншими суб'єктами, щоб забезпечити використання цих відносин для досягнення тих самих спільних гуманітарних цілей [32].

Гуманітарна дипломатія також залежить від обставин поза контролем гуманітарного співтовариства, наприклад, бажання сторін конфлікту добросовісно вести переговори та їх здатність забезпечити об'єднання своїх суспільств. Це означає, що гуманітарна дипломатія не завжди спрацьовує, однак цей процес може допомогти закласти основи для майбутніх успіхів, таких як досягнення гуманітарної паузи чи інших спільних гуманітарних цілей.

6. Дипломатія охорони здоров'я – це багаторівневий елемент «м'якої сили», який визначається як регулювання та управління сферою охорони здоров'я в міжнародному масштабі. Дипломатія охорони здоров'я включає традиційні дипломатичні процеси між державами щодо охорони здоров'я, міжнародні переговори за участю недержавних суб'єктів та реалізацію проєктів, у яких взаємодіють державні та недержавні суб'єкти за межами традиційної дипломатії.

Такі події, як глобальні епідемії, хвороби, стихійні лиха та громадянські війни, призвели до того, що рівень здоров'я став міжнародною проблемою. У цьому контексті активізувалася діяльність з надання гуманітарної допомоги, налагоджена співпраця для боротьби із зазначеними загрозами тощо. Ці фактори розкрили концепцію дипломатії охорони здоров'я. У цьому сенсі медична дипломатія є інструментом, який формує взаємодію між міжнародною допомогою в галузі охорони здоров'я та міжнародними політичними відносинами [38].

Дипломатія охорони здоров'я охоплює низку заходів, таких як:

Багатостороння взаємодія: участь у міжнародних організаціях, таких як Всесвітня організація охорони здоров'я, Світова організація торгівлі і Організація Об'єднаних Націй, з метою співпраці щодо глобальної політики

охорони здоров'я, обміну інформацією, передового досвіду, та координувати відповіді на виклики здоров'ю.

Переговори та співпраця: країни співпрацюють для узгодження угод, договорів і конвенцій, пов'язаних зі здоров'ям, таких як Міжнародні медичні правила Всесвітньої організації охорони здоров'я, які забезпечують основу для запобігання, виявлення та реагування на надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я.

Допомога в галузі охорони здоров'я: країни надають фінансову, технічну та гуманітарну допомогу для підтримки систем охорони здоров'я інших країн, особливо в умовах обмежених ресурсів. Це може включати надання вакцин і медичних товарів, навчання медичних працівників і підтримку розвитку інфраструктури.

Безпека охорони здоров'я та реагування на надзвичайні ситуації: цей напрямок має важливе значення для управління та реагування на надзвичайні ситуації у сфері охорони здоров'я, такі як спалахи захворювань і пандемії. Це включає спостереження, обмін інформацією, спільні дослідження та скоординовані зусилля реагування.

Пропаганда здоров'я та адвокація: країни використовують дипломатію для захисту конкретних проблем охорони здоров'я, підвищення обізнаності та мобілізації політичної підтримки глобальних пріоритетів охорони здоров'я, таких як кампанії імунізації, боротьба з тютюном та протистояння соціальним детермінантам здоров'я [35].

7. Громадянська дипломатія стосується залучення приватних громадян до зусиль, спрямованих на вплив на зовнішні відносини та сприяння взаєморозумінню між націями. Сьогодні громадяни стали активними учасниками процесу виробництва зовнішньої політики та її просування. Громадянська дипломатія визначається як вид дипломатії, що здійснюється індивідуально громадянами відповідної країни без будь-якої юридичної відповідальності чи обов'язку, покладеного на них [36].

Громадянська дипломатія допомагає подолати культурні та політичні розбіжності, сприяючи більш інклюзивній глобальній спільноті. Вона дозволяє вести діалог і співпрацю на низовому рівні, що може доповнювати офіційні дипломатичні зусилля. Також, може мати економічні вигоди, сприяючи торгівлі, туризму та інвестиціям. Особисті зв'язки можуть створити ділові можливості та економічне партнерство [14].

Особи в громадянській дипломатії відображають імідж, цінності, історію, культуру та політику країни та виділяються як актори публічної дипломатії, які сприяють розвитку відносин між країною, в якій вони перебувають, і країною, громадянами якої вони є.

Громадянська дипломатія, в якій громадяни беруть активну роль, має на меті зруйнувати упередження між суспільствами та зміцнити взаєморозуміння між країнами.

8. Спортивна дипломатія — сфера практики публічної дипломатії, яка використовується державами для досягнення своїх зовнішньополітичних цілей за допомогою різноманітних інструментів у сфері спорту, завоювання сердець іноземної громадськості та покращення міждержавних відносин.

Варто зауважити, що сьогодні спорт став ефективним інструментом, за допомогою якого держави можуть представити себе світовій громадськості та зміцнити свій імідж, як приймаючи спортивні організації, так і в ролі успішної держави у спорті.

Основна мета спортивної дипломатії, яка здійснюється підготовленими державами, спортсменами, тренерами та представниками міжнародних спортивних організацій, полягає в тому, щоб через спортивні організації інформувати іноземну громадську думку про економіку, технології, політичну структуру, соціальні та культурні аспекти країни та переконатися, що вони мають позитивну думку про країну [38].

Медалі, завойовані спортсменами на міжнародних спортивних змаганнях, свідчать як про індивідуальний успіх спортсмена, так і про те, що в країні існує економічна та соціальна система, здатна підготувати спортсмена.

На додачу до всього вищезгаданого спорт також готує ґрунт для встановлення державами партнерства в різних сферах через міжнародні організації та сприяє побудові взаємного діалогу й довіри. Структура спорту, яка зміцнює дружбу та братерство, допомагає суспільствам краще пізнати одне одного.

9. Медіадипломатія – це спроба охопити міжнародну громадськість через національне телебачення, радіо та Інтернет. Перегляд трансляцій можливий, якщо представлений контент є задовільним, неупередженим та інклюзивним. Прикладами таких засобів масової інформації є TRT World, BBC, France 24 та Al Jazeera тощо [38].

Міжнародна публікація, яка визначається як процес розповсюдження інформації країнами, систематично спрямована на охоплення цільової аудиторії за кордоном, давно визнана частиною та інструментом публічної дипломатії.

1.3. Роль державних та недержавних акторів у публічній дипломатії

Управління публічною дипломатією є одним із найбільш стратегічних інструментів нового часу. У цьому столітті стало неможливо що-небудь пояснити або змусити людей на що-небудь погодитися тиском і нав'язуванням. З цієї причини концепція публічної дипломатії постала як найбільш стратегічний елемент сучасної епохи.

На нашу думку, стратегії та методи публічної дипломатії вийшли на перший план як найефективніший інструмент комунікації та переконання нового століття. Країни, які можуть ефективно використовувати публічну дипломатію, яка базується на принципі мобілізації потенціалу «м'якої сили» країн і

суспільств, стають центрами тяжіння, таким чином отримуючи можливість нав'язувати свою політику іншим країнам [49].

Країни також мають можливість розширити діалог між іноземними громадянами та власними громадянами та установами за допомогою публічної дипломатії. Інформування та вплив на іноземну громадську думку, посилення цього впливу та усунення непорозумінь є одними з головних завдань публічної дипломатії.

Коли публічна дипломатія тільки з'явилася, це був процес комунікації, джерелом якого був уряд. Однак через такі причини, як цільова аудиторія стає більш доступною з розвитком комунікаційних технологій, а також стійкість транснаціональних компаній, які опосередковано пов'язані з діяльністю публічної дипломатії в умовах глобалізації, джерелом публічної дипломатії більше не є лише держава [11].

Слід зазначити, що у процесі публічної дипломатії зараз є інші джерела, окрім держави, і ці джерела іноді залучені до роботи держави, а іноді вони можуть здійснювати свою діяльність абсолютно незалежно від держави. Компанії, університети, організації та інші неурядові організації самостійно розвивають «м'яку силу», підкріплюючи цілі офіційної зовнішньої політики. У глобальну інформаційну епоху зростає значення приватних ресурсів «м'якої сили»[62].

Сьогодні університети, лідери думок, медіа та інформаційні агентства, глобальні компанії та організації приватного сектора, групи тиску, міжнародні організації та окремі особи вважаються основними дійовими особами публічної дипломатії.

1. Державні актори – це актори, які фінансуються державою для того, щоб охопити міжнародну громадськість, межі якої визначені законом, які будують стосунки з цільовою аудиторією та які уповноважені здійснювати діяльність публічної дипломатії від імені держави. Прикладами державних акторів є

урядові та офіційні установи, армія, бюрократія, розвідувальні служби та інші державні суб'єкти [73].

2. Недержавні актори включають в себе неурядові організації, приватний сектор, організації громадянського суспільства, екстремістські групи, багатонаціональні корпорації та інші. З розвитком глобалізації та комунікаційних технологій у сфері публічної дипломатії з'явилося багато недержавних акторів, і ці актори почали виконувати свою роботу незалежно від держав [73Помилка! Джерело посилання не знайдено.].

3. Неурядові організації – здобувають надійну позицію в очах громадськості, також збільшує функцію та вплив у практиці публічної дипломатії. Особи, які довіряють дискурсу та діям неурядових організацій, легше сприймають їхні повідомлення та позитивно реагують на заклики до співпраці. Помітність неурядових організацій як акторів публічної дипломатії є важливою з точки зору проникнення в недоступні точки суспільства.

Оскільки меседжі та ідеї, які висловлюють неурядові організації, не залежать від державної влади, держави чи уряду, вони мають здатність легше сприйматися та більше прислухатися. Тому, неурядові організації є одним із найефективніших інструментів реалізації політики публічної дипломатії [53].

4. Університети та наукові товариства є важливими інструментами публічної дипломатії, особливо з точки зору їхньої підтримки дослідницького процесу та їх ролі як практиків культурної дипломатії. Дослідницькі центри в університетах роблять внесок у стратегію публічної дипломатії науковими звітами, аналізами та публікаціями, які вони готують.

Крім того, навчальні заклади ефективні в практиці культурної дипломатії та допомагають передавати повідомлення громадської дипломатії за допомогою наукових звітів, аналізів і публікацій, підготовлених їхніми дослідницькими центрами. Крім того, науковці виступають одержувачами та передавачами повідомлень на таких заходах, як міжнародні конференції, семінари, семінари та конгреси, які вони організують [53].

5. Лідери громадської думки – це лідери, які передають соціальні меседжі окремим особам і суспільствам мовою, яку вони можуть зрозуміти. Лідери громадської думки дуже впливають на групу, тому що вони живуть, як інші люди в групі, до якої звертаються. Публічна дипломатія, з іншого боку, спрямована на опосередкований вплив на громадян цієї країни через лідерів думок у цільовій країні.

6. ЗМІ та інформаційні агентства є інструментами формування громадської думки та відіграють важливу роль у формуванні спільної думки. Роль ЗМІ в дипломатії зростає до важливого інструменту зовнішньої політики, і журналісти беруть участь у дипломатичній діяльності та процедурах більш регулярно та інтенсивно. ЗМІ можуть впливати на дипломатію різними способами. ЗМІ служать інструментом для журналістів і політиків як незалежних акторів [44].

Крім того, прес-конференції, оцінки, витоки інформації, візити глав урядів і посередників до ворогуючих країн, а також грандіозні медіа-заходи, заплановані на початку нової ери, є деякими прикладами регулярної та екстраординарної діяльності ЗМІ, яка використовується для проведення медіа-дипломатії.

7. Представники приватного сектора та глобального бізнесу: діловий світ також має стратегічне значення для публічної дипломатії. Країни походження компаній не тільки генерують прибуток від здійснюваної діяльності, а й поширюють свою культуру та цінності в інші країни. Найвідомішими серед них є ТНУ, Apple, Coca Cola, McDonalds [66].

Видатність економіки в XXI столітті, поширення виробництва, продажу та розподілу по всьому світу, особливо на фінансових ринках, з процесом глобалізації, підпорядкуванням праці та грошей, великій глобальній міграції дозволило бізнесменам вести справи у всьому світі, а кількість міжнародних компаній швидко зростає. Бізнесмени — це не просто люди, які займаються власним бізнесом у країнах, які вони відвідують. Вони також виступають

представниками своїх країн та відіграють важливу роль у культурному, соціальному, політичному та економічному розвитку своїх держав.

8. Міжнародні організації, як: ООН, НАТО, Організація тюркських держав і Африканський союз, можуть підтримувати практику публічної дипломатії держав. Вони надають країнам платформу для ведення діалогу, укладення угод і координації реагування на кризи. У той же час міжнародні організації стикаються з проблемами щодо ефективності, легітимності та підзвітності.

9. Групи тиску, такі як профспілки та торгові палати, які є незалежними від держави та мають ідентичність неурядових організацій, можуть бути ефективними з точки зору публічної дипломатії з повідомленнями, які вони подають.

10. Звернемо увагу, що окремі особи стали важливими акторами публічної дипломатії, оскільки вони можуть швидко й легко спілкуватися з іноземною громадськістю. Крім того, люди роблять внесок у діяльність публічної дипломатії своїх країн, пояснюючи цінності, історію, культуру та політику країни, громадянами якої вони є.

Висновки до розділу 1

Аналізуючи визначення та сутність публічної дипломатії у роботах видатних вчених та державних діячів можна дійти висновку, що вищезгадана дипломатія є процесом комунікації між країнами, формування їх відносин, побудови власного іміджу та представлення національних інтересів держави за допомогою «м'якої сили» у сфері освіти, спорту, культури, медіа, здоров'я, кулінарії тощо.

З кожним роком публічна дипломатія стає дедалі популярнішою й підлягає різним експериментам, дослідженням її ефективності із залученням засобів масової інформації, онлайн-опитувань, соціальних мереж тощо. Усі ці засоби

допомагаю відкривати нові можливості у розвитку даної теми та виправляти її недоліки.

Публічна дипломатія містить в собі значну кількість напрямків роботи, серед них можна виділити освітню, культурну, цифрову, кулінарну, гуманітарну, охорони здоров'я, громадянську, спортивну та медіа дипломатію. Кожен напрямок базується на ініціативах та програмах для встановлення задовільних взаємовідносин з іншими акторами міжнародної арени, обміну цінностей та навичок між суспільствами, залучення іноземних партнерів, і, найголовніше – це становлення привабливого іміджу країни.

Зі сказаного раніше випливає, що публічна дипломатія має багатовимірну та комплексну структуру. З цієї причини до цього слід підходити зі стратегічної точки зору, необхідно використовувати стратегічне управління комунікацією, а прогрес має досягатися під керівництвом основних її реалізаторів, таких як неурядові організації, ЗМІ, освітні заклади, приватний сектор, лідери думок тощо. Публічна дипломатія – це явище, до якого все суспільство має робити свій внесок і має десь брати участь.

РОЗДІЛ 2. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

2.1. Генеза виникнення публічної дипломатії Турецької Республіки

Сприйняття Туреччиною «м'якої сили» суттєво змінилося з часів розпаду Османської імперії до наших днів. У ХХ столітті зовнішня політика Анкари характеризувалася так званим «Севрським синдромом» (назва мирного договору, підписаного між Туреччиною та Антантою після Першої світової війни). Йдеться про те, що політика держав-переможниць, які мали власні погляди на новий поділ території колишньої Османської імперії, змусила повоєнну Туреччину більше зосередитися на забезпеченні власної безпеки у зовнішній політиці, оскільки вона була оточена ворогами. Тому сучасна турецька зовнішня політика переважно характеризується категорією політичного реалізму.

В історії публічної дипломатії Туреччини закінчення холодної війни стало переломною точкою для стрибка вперед. Оскільки зникнення біполярної та статичної структури міжнародної системи із закінченням холодної війни спричинило процес, у якому держави переглядали свої міжнародні позиції та зовнішню політику. Проте в новий період міжнародна система набула надзвичайно динамічної структури, заморожені конфлікти біполярного періоду знову почали кипіти, і спроби бути більш ефективними в системі інтенсивно починаються, особливо державами з імперським спадщина, такій як Туреччина. На цьому етапі Середньоазіатський регіон турецьких держав та його населення регіону стали природними територіями для здійснення турецькою діяльністю публічної дипломатії [46].

У зв'язку зі змінами у системі міжнародних відносин, такими як розпад біполярної системи та Радянського Союзу, Туреччина отримала можливість відродити своє політичне лідерство. Політика Туреччини, спрямована на поживлення відносин з регіональними гравцями, включаючи м'яку силу, багато в чому завдячує тодішньому президенту Тургуту Озалу (1983-1999 рр.) [46].

На нашу думку, Туреччина є важливою країною у світі з її історичним фоном, цивілізаційними цінностями, геостратегічним положенням і людськими ресурсами. Зовнішня політика Туреччини трансформувалася, час від часу стаючи проактивною протягом періоду Тургутта Озала, і в результаті на порядок денний вийшов підхід публічної дипломатії, і після цього в 1992 році було створено Турецьке управління співробітництва та розвитку (ТІКА) як одна з перших організацій. Публічна дипломатія є одним із важливих інструментів, який часто використовується у зовнішній політиці Туреччини в останні роки.

Багато організацій публічної дипломатії, які планували працювати під керівництвом центрального уряду, були започатковані в 1990-х роках, і ці організації почали діяти в регіонах, де релігійні, мовні, родові та культурні зв'язки дуже сильні та історичні.

Слід зазначити, Туреччина цінує публічну дипломатію з початку 2000-х років, розробляє політику з цього питання, але не змогла здійснювати довгострокову діяльність на глобальному рівні [25].

Туреччина є країною, яка історично домінувала в дуже широкій географії та є спадкоємицею Османської імперії. Туреччина останнім часом реалізує своє бачення стати регіональною державою та глобальним гравцем у зовнішній політиці [21].

Метою є такі географічні регіони, як Балкани, Близький Схід, Північна Африка та Кавказ, які мають велике значення для зовнішньої політики Туреччини, а також є територіями колишньої Османської імперії.

Балкани мають тісні та органічні зв'язки з Туреччиною з точки зору історії, суспільства, крові та релігії. Це сфера практики, де інтенсивно здійснюється процес «публічної дипломатії» у зовнішній політиці Туреччини.

Успадкування мусульманських і турецьких меншин, які проживають на Балканах від Османської імперії до Турецької Республіки через споріднені відносини, є однією з найважливіших причин, чому регіону надається особливе значення в зовнішній політиці Туреччини. На цій осі також розвивалися

відносини Туреччини з Близьким Сходом, а відносини з Центральною Азією формувалися в рамках прабатьківщини та кровних зв'язків.

Звернемо увагу на те, що інститути публічної дипломатії використовувалися як ефективний інструмент зовнішньої політики, особливо під час урядів Партії справедливості та розвитку після 2002 року, їх значення поступово зросло, і вони займають важливе місце в проактивній зовнішній політиці Туреччини.

Фонд Юнуса Емре був заснований у 2007 році з метою розвитку турецької культурної дипломатії на міжнародному рівні. Основними завданнями Фонду є просування турецької мови та культури за кордоном, організація наукової та освітньої діяльності. Діяльність Фонду охоплює чотири напрямки: культурна дипломатія, викладання турецької мови, мистецька діяльність та науково-освітня діяльність. З 2009 року мережа культурних центрів Фонду Юнуса Емре розширилася до більш ніж 63 країн [53].

Офіційно діючі інститути публічної дипломатії Турецької Республіки, створені в цей період, працюють у координації як з Міністерством закордонних справ, так і з Прем'єр-міністром. Крім того, що Міністерство закордонних справ є активним виконавцем зовнішньої політики, у 2010 році на рівні Прем'єр-міністра було створено Координаційний офіс публічної дипломатії як вищу координаційну структуру для скоординованого здійснення діяльності публічної дипломатії [28].

Необхідно підкреслити, що у 2010 році було створено Управління публічної дипломатії, яке мало на меті покращення ефективності механізму реалізації турецької «м'якої» сили й координації роботи між державними установами, що здійснюють діяльність у цій галузі. Однак, у 2018 році вищезазначену установу замінило Управління комунікацій Офісу Президента Турецької Республіки.

Зокрема, у 2021 році уряд держави оприлюднив «Національний план дій із питань публічної дипломатії». Він став першим стратегічним документом у

цьому напрямку зовнішньої політики. Одними з головних для Туреччини аспектів стала боротьба з «антитурецькою дезінформацією» (під чим варто розуміти позицію, що суперечить урядовій), а також зміцнення національного бренду та репутації країни за кордоном [28].

Туреччина є важливою країною з точки зору публічної дипломатії з її молодим і динамічним населенням, культурним багатством, провідною роллю у сфері гуманітарної допомоги, принциповим ставленням у зовнішній політиці, рішучістю зробити демократію домінуючою на своїх кордонах, міцними відносинами з критично важливими регіонами світова, регіональна потужність і рішучість бути учасником глобальних проблем.

Ключова мета та завдання публічної дипломатії Туреччини:

- зміцнення іміджу країни, просування її бренду;
- сприяти створенню задовільного середовища у сфері комунікацій серед міжнародних гравців;
- розбудова двосторонньої комунікації, мережі партнерства;
- трансляція політичних, культурних та інших цінностей;
- формування громадської думки однією державою в іншій.

Усі профінансовані урядом заходи Турецької Республіки спрямовані на пряме спілкування з іноземною громадськістю та привернення їх уваги. Публічна дипломатія досліджуваної нами країни застосовує всі можливі заходи, спрямовані на переконання цільового сектору іноземної громадськості для підтримки стратегічних цілей уряду та організацій. Методи включають заяви осіб, які приймають рішення, цілеспрямовані кампанії, що проводяться урядовими організаціями, присвяченими публічній дипломатії, і спроби переконати міжнародні засоби масової інформації зображати офіційну політику на користь іноземної аудиторії [39].

На наш погляд, Туреччина змінюється, трансформується, прогресує, досягає успіхів у важливих питаннях. Турецька публічна дипломатія нині представляє діяльність, спрямовану на розповідь «нової історії» країни світовій

громадськості в ефективний і вичерпний спосіб. Те, що визначає зміст цієї діяльності – це знання, отримані з історії та географії Туреччини. Основоположними елементами нової соціальної влади держави є справедливість, спільне використання, легітимність, рівність у представництві, прозорість, повага до відмінностей, добродієне суспільство, свобода релігії та совісті, захист людської гідності, конституційна гарантія основних прав і свобод. Усі перераховані елементи роблять Туреччину центром тяжіння як на Сході, так і на Заході, надають турецькій публічній дипломатії порівняльну перевагу.

В останні роки дискусії про Туреччину стають дедалі багатшими в широкому діапазоні сфер, від візуальних і друкованих засобів масової інформації до аналітичних центрів, від економічних платформ до академічних досліджень. Навколо цих цінностей формується більш всебічний і динамічний дискурс про сучасність і глобальний порядок, виходячи за межі кордонів Туреччини. Туреччина виділяється як країна, яка трансформує сучасність, захищаючи свої традиційно-консервативні цінності [37].

В свою чергу, іншим важливим елементом образу Туреччини є динаміка, яка виникає на осі змін і безперервності. У Туреччині переосмислюються відносини «центр-периферія», з'являються нові соціальні класи та еліти, відстань між різними соціальними класами зменшується, а сфери взаємодії збільшуються, багаторазовий досвід переживається одночасно, а теми, які в минулому вважалися табу, є доступними до обговорення. Турецька модернізація передбачає як зміни, так і наступність. Це дозволяє унікальному та динамічному досвіду країни зацікавити різних міжнародних партнерів [37].

Додамо, що в межах Турецької Республіки діє велика кількість акторів публічної дипломатії, а її історичне походження, культурні цінності, людські ресурси, мистецтво, наука, спорт, університети, неурядові організації та медіа-можливості є достатніми для створення сильного, авторитетного та надійного іміджу країни.

Досліджувана нами держава може досягти успішних результатів у сфері публічної дипломатії, лише якщо вона зможе продемонструвати здатність використовувати цю компетенцію. Туреччина на шляху написання та побудови своєї «власної історії» у публічній дипломатії й готова поділитися ефективними інструментами, правильною політикою та стратегіями з усім світом.

Формуючи «власну історію», Туреччина намагається бути відкритою для внеску всіх верств суспільства, допускати кожну ідею, отримувати її підтримку, сприймати свої відмінності як своє багатство та розглядати якнайширшу участь як свій стратегічний пріоритет.

Як правило, у створенні образу своєї позиції країна використовує історичне минуле, багату культуру, науку, мистецтво, спорт, освіту тощо. Усі здобутки та досягнення у перелічених галузях і їхні цивілізаційні цінності також займають своє почесне місце у цьому процесі. Турецька Республіка намагається проводити політику публічної дипломатії з цілісним підходом і подбати про те, щоб історія, яку вона демонструє, була вражаючою та переконливою.

Все уже сказане означає те, що публічна дипломатія – це не просто суха передача інформації, що складається з якихось технік і методів. Якщо діяти таким чином, то невдача буде прийнята в першу чергу. Цей процес стосується здатності створити значущу історію та вміло розповісти її цільовій аудиторії за допомогою ефективних комунікаційних стратегій. Необхідно відзначити, що країни, які добре вміють представляти свій власний бренд та позицію, та ще й демонструють здатність ефективно її розповідати, легше переконують публіку та завойовують симпатії суспільства. Від початку XXI століття Туреччина веде активний шлях, щоб досягти цього й майстерно демонструвати себе серед інших гравців міжнародного середовища.

2.2. Інститути публічної дипломатії Турецької Республіки

Як і інші країни, які намагаються відігравати провідну роль у світовій політиці, Туреччина надає великого значення сфері публічної дипломатії. В країні здійснює ефективна діяльність публічної дипломатії за допомогою державних установ та організацій з метою реалізації своєї влади та потенціалу на основі ефективної стратегії. Ключовими інститутами реалізації публічної дипломатії є:

1. Управління комунікацій Офісу Президента Турецької Республіки проводить необхідну роботу для забезпечення того, щоб цінності, які становлять «м'яку силу» Туреччини, були прийняті на міжнародному рівні, для проведення досліджень з питань, які визначають порядок денний зовнішньої політики, для надання точної інформації міжнародній громадськості та застосовувати організаційні заходи, співпрацюючи з суб'єктами публічної дипломатії.

Слід зазначити, що Президентська дирекція комунікацій, яка відіграє центральну роль у забезпеченні того, щоб діяльність публічної дипломатії Туреччини здійснювалася з інтегрованою стратегією, пропонує аналітичний погляд на сфери застосування публічної дипломатії та розробляє стратегії відповідно до цілей зовнішньої політики, використовуючи інструменти «м'якої сили» для встановлення діалогу з іноземними народами.

2. Міністерство закордонних справ, яке відповідає за реалізацію зовнішньої політики турецької держави та встановлення дипломатичних відносин, також проводить дослідження щодо підвищення ефективності країни у сфері публічної дипломатії.

Міністерство закордонних справ здійснює свою діяльність через закордонних представників та організовує культурно-мистецькі та соціальні заходи. Дипломатична академія, що діє при Міністерстві закордонних справ, виконує важливе завдання з точки зору публічної дипломатії, організовуючи навчальні програми для дипломатів, запрошених до Турецької Республіки з іноземних держав, і сприяє належній популяризації країни.

Крім того, Анталійський дипломатичний форум, який вперше відбувся у 2021 році, сприяє підвищенню цінності регіонального та глобального бренду Туреччини як платформи, що дозволяє обмінюватися думками щодо глобальних та регіональних питань та обговорювати шляхи вирішення проблем.

3. Інститут Юнуса Емре займає важливе місце в культурній дипломатії Туреччини. Фонд був заснований у 2007 році з метою популяризації турецької мови, історії, мистецтва та культури в усьому світі та покращення культурного обміну Туреччини з іншими країнами. Інститут Юнуса Емре проводить дослідження через Турецькі культурні центри, відкриті в різних країнах за кордоном. Такі центри вищезазначеного інституту мають на меті сприяти просуванню Туреччини та зміцненню дружніх відносин між нею та іншими країнами за допомогою наукових проєктів, культурних заходів і курсів. Турецький освітньо-навчальний центр Юнуса Емре (YETEM), заснований в інституті, в основному здійснює діяльність з викладання турецької мови за кордоном як світової мови та сприяє рекламній діяльності Туреччини через турецьку мову.

Звернемо увагу, що «Тюркологічний проєкт», який виконує Інститут Юнуса Емре, також є важливою роботою з точки зору бачення публічної дипломатії. У рамках проєкту Turcology, метою якого є покращення якості вивчення турецької мови, зміцнення відносин між Туреччиною та іншими країнами та розширення кількості населення, яке розмовляє турецькою мовою, факультету турецької мови та літератури надається викладацька та матеріальна підтримка. Кафедри та курси турецької мови розповсюджені майже у 60 країнах.

Одночасно, Інститут Юнуса Емре, створений в рамках фонду, є дуже стратегічним кроком до використання культурних цінностей і мови Туреччини як стратегічного інструменту спілкування. Важливо, щоб проведені дослідження були збільшені, поширені та сплановані таким чином, щоб створити постійні цінності. Не буде несподіванкою, якщо турецькомовні суспільства, які визнають культурні цінності Туреччини, приймуть і підтримають політику публічної

дипломатії. Такій аудиторії завжди буде простіше і переконливіше пояснити себе, цінності та політику.

4. Управління турків за кордоном та споріднених громад (ҮТВ) здійснює діяльність із створення транснаціональних зв'язків солідарності з розсіяним турецьким населенням, щоб захистити приналежність своїх громадян до Туреччини, які проживають за кордоном, зберегти їхню рідну мову, культуру та ідентичність, а також зміцнити їхній соціальний статус у країнах, де вони проживають.

На наш погляд, Türkiye Scholarships, одна з найповніших стипендіальних програм у світі, яка надає іноземним студентам можливість отримати освіту, проживання та стипендію в престижних університетах Туреччини, будуючи таким чином зв'язок між іноземними студентами та країною. Проводяться дослідження для турецької молоді, яка проживає за кордоном, а двомовна освіта заохочується для молодих людей, які живуть за кордоном, за допомогою таких програм, як освітня програма з прав людини, стажування в Туреччині, молоді лідери та молодіжні мости, з метою допомогти новому поколінню, яке живе за кордоном, здобути володіння як мовою країни, в якій вони проживають, так і рідною мовою. ҮТВ також проводить дослідження для розвитку економічних, соціальних і культурних зв'язків з родичами.

5. Турецьке агентство співробітництва та координації (ТІКА) одне з перших установ, що працює у сфері публічної дипломатії, надає підтримку країнам, що розвиваються, з метою просування Туреччини та популяризації використання турецької мови.

Заснована в 1992 році, ТІКА прагне сприяти розвитку країн, що розвиваються, особливо країн, де розмовляють турецькою мовою, і країн, що сусідять з Туреччиною, а також розвивати співпрацю з цими країнами в економічній, комерційній, технічній, соціальній, культурній та освітній сферах через проєктів і програм. Якщо звернути увагу, більшість із цих цілей є в рамках стратегії публічної дипломатії країни. У зв'язку з цим ТІКА бере на себе важливе

завдання, яке полягає в тому, щоб просувати, поширювати і зміцнювати діяльність турецької громадської дипломатії за кордоном. Оскільки детальна інформація про економічну, культурну та соціальну діяльність ТІКА доступна на веб-сайті установи.

На основі аналізу видно, що ТІКА виділяється як інституція, яка представляє зовнішнє обличчя Туреччини, проводить постійну практику та проводить успішну роботу з розвитку потенціалу. Внесок Туреччини у бачення публічної дипломатії зростатиме, якщо її стратегічні цілі постійно оновлюватимуться та розвиватимуться, а також якщо вона тісно співпрацюватиме з неурядовими організаціями [55].

ТІКА втілює кооперацію, направлену на розвиток в майже 150 країнах на п'яти континентах світу, з метою поліпшення відносин з турецькомовними країнами відповідно до зовнішньополітичних очікувань Туреччини, обміну міжнародним баченням один з одним та співпраці із партнерами у багатьох галузях, таких як освіта, соціальні, економічні та культурні питання, тобто, здійснення діяльності публічної дипломатії.

6. Турецька агенція з ліквідації наслідків стихійних лих та надзвичайних ситуацій (AFAD) є однією з провідних установ у сфері публічної дипломатії, яка надає допомогу як всередині країни, так і за кордоном у разі стихійних лих і соціальних подій. Агенція проводить важливу роботу в галузі гуманітарної дипломатії з наданням допомоги державам, які постраждали від катастроф. AFAD також бере на себе координацію допомоги Туреччини сирійцям, які постраждали від громадянської війни з 2021 року.

7. Турецький Червоний Півмісяць, який займає важливе місце не тільки для Туреччини, а й для всього світу в діяльності з надання гуманітарної допомоги, бере на себе різні обов'язки в разі катастроф і криз як у Туреччині, так і за кордоном.

За останні 10 років Турецький Червоний Півмісяць відреагував на природні та техногенні катастрофи у 138 різних країнах. З моменту заснування

організація простягла руку допомоги 147 країнам та інвестувала у будівництво постійних об'єктів, таких як житло, школи, громадські центри, місця поклоніння та громадські об'єкти, а також для забезпечення засобів до існування в таких країнах, як Палестина, Судан, Індонезія, Шрі-Ланка, Киргизстан, Косово, Сомалі та Пакистан.

Слід зазначити, що Турецький Червоний Півмісяць, який також продовжує свою роботу для жертв вимушеної міграції, які знайшли притулок у Туреччині, займає важливе місце на міжнародній арені завдяки гуманітарним операціям, які вона проводить, і демонструє світові цінність, яку Туреччина надає людям через свою практики.

8. Турецький фонд Maarif (TMF), заснований у 2016 році, розглядає взаємодію культури та цивілізації як спосіб досягнення «загального блага», надає формальні та неформальні освітні послуги за кордоном на основі спільних знань і цінностей людства та надає стипендії у всіх освітніх процесах від дошкільної освіти до університетської освіти.

Зокрема, TMF відкриває такі заклади, як школи, навчальні заклади та гуртожитки, готує викладачів, які можуть працювати в цих закладах, у тому числі всередині країни, видає наукові публікації.

Фонд Maarif служить Турецькій Республіці, щоб пояснити роль миру та стабільності, яку країна взяла на себе у взаємопов'язаному світі, а також запровадити соціальну гармонію та діалог у рамках взаєморозуміння та довіри.

9. Управління у справах релігій бере на себе важливу місію в досягненні іноземної громадської думки майже в усіх куточках світу своєю діяльністю в галузі релігійної дипломатії.

Вищезазначене управління організовує міжнародні зустрічі та симпозіуми, організовані за дорученням за кордоном, приймає іноземних студентів-мусульман у Туреччині, стипендії для вищої освіти в галузі теології, релігійні публікації, перекладені різними мовами, а також відкриття мечетей і мечеть у відповідних країнах в рамках проектів міст-побратимів робить значний внесок у

турецьку громадську дипломатію, займаючись такими видами діяльності, як будівництво та реставрація [52].

Фонд Türkiye Diyanet, який був заснований для підтримки діяльності Управління у справах релігій та надання релігійних послуг широким масам, діє в 49 країнах. Фонд, який здійснює освітню, культурну, благодійну, релігійну та соціальну діяльність по всьому світу, сприяє «м'якій силі» країни та здійснює діяльність у сфері релігійної дипломатії, продовжуючи свою діяльність незалежно від мови, релігії, раси. і стать.

10. Турецька корпорація радіо і телебачення (TRT) надає інформацію та новини всьому світу завдяки трансляціям на 41 мові та діалекті. Особливо TRT World і TRT World Radio, які ведуть мовлення англійською мовою та охоплюють міжнародних слухачів і мають глобальну аудиторію [28].

Нині, коли засоби масової комунікації найбільш розвинені та поширені, медіа є одним із основних інструментів публічної дипломатії. ЗМІ мають силу впливати на суспільство, спрямовувати його та формувати думку. Завдяки цій владі ЗМІ відіграють важливу роль у розповсюдженні політики, донесенні її до інших суспільств та передачі повідомлень. Важливо сказати, що Туреччина має достатній і компетентний медіа-потенціал для проведення політики публічної дипломатії як всередині країни, так і за її межами.

У цьому сенсі турецька ТРТ відіграє важливу роль у просуванні турецької країни та розумінні її політики через канали, які корпорація створила за кордоном, такі як TRT Avaz, TRT Arabic і TRT Türk, TRT Kürdi, TRT Deutsch, TRT Français і TRT Balkan [28].

Створення каналу TRT для Балкан і запуск всесвітньо поширеного та ефективного каналу новин, що веде мовлення англійською мовою, сприяє просуванню Туреччини та передачі політики публічної дипломатії іншим суспільствам. Крім усього цього, мабуть, найважливішим недоліком ТРТ є відсутність довіри з боку громадськості та сприйняття її як речника політичної влади. Довіра дуже важлива для засобів масової інформації, тому репутація та

престиж можуть бути досягнуті лише через довіру. TRT має провести комплексне дослідження суспільної довіри та переробити свою політику мовлення та контент мовлення, щоб змінити це сприйняття.

На наш погляд, необхідно вжити заходів для того, щоб приватні телеканали та друковані ЗМІ в Турецькій Республіці розуміли важливість публічної дипломатії та бачили внесок, який вона може зробити. Перш за все, самі ЗМІ повинні мати бачення публічної дипломатії, щоб вони могли зробити значний внесок у загальне бачення країни та відповідати очікуванням щодо неї. Для Туреччини вкрай необхідно провести дуже інтенсивну роботу з підвищення обізнаності про публічну дипломатію як у державному мовнику TRT, так і в приватних мовних організаціях. Будь-яка країна, яка не може отримати підтримку засобів масової інформації, не може переконати ні власну громадськість, ні громадську думку інших суспільств [55].

11. Агентство Анадола – найвідоміше інформаційне агентство Туреччини засноване 6 квітня 1920 року, має представництва в 100 країнах і офіси в 41 центрі. Завдяки своїй ролі в поясненні цінностей Туреччини та її глобальному охопленні агентство Anadolu відіграє важливу роль у публічній дипломатії Туреччини завдяки трансляціям 13 мовами: турецькою, англійською, арабською, боснійською, російською, французькою, курдською/сорані, курдською/курманджі, перською, албанською, македонською, індонезійською та іспанською [54].

12. Турецькі авіалінії. Володіння країн провідними компаніями та діяльність цих компаній в іноземних державах не тільки забезпечує економічні вигоди для країн, але й дозволяє країні збільшити свою «м'яку силу» та отримати визнання. Турецькі авіалінії – це турецький флагманський авіаперевізник, сприяє як турецькому бренду, так і просуванню країни своїм спонсорством, а також напрямками, до яких він досягає, завдяки своїй міжнародній компанії з широкою мережею рейсів.

Необхідно підкреслити, що Turkish Airlines, яка рекламує всесвітньо відомі імена та встановлює відносини із зовнішніми зацікавленими сторонами завдяки своїй глобальній структурі, створює місток у діалозі Туреччини з міжнародним співтовариством за допомогою функції міжнародного управління та сприяє передачі наших цінностей.

Також, Турецькі авіалінії підвищують репутацію турецького бренду завдяки спонсорству міжнародних подій і спортивних клубів, таких як Євроліга з баскетболу, Turkish Airlines Open, Turkish Airlines World Golf Cup з гольфу, FK Sarajevo, River Plate з футболу та IFK Helsinki з хокею.

2.3. Публічна дипломатія та «м'яка сила» Турецької Республіки як взаємопов'язані концепції

Сьогодні «м'яка сила» є важливою частиною політики держав у міжнародній системі. Особливо в період після холодної війни переконання суспільства стало важливим елементом, оскільки межа між внутрішньою та зовнішньою політикою зникає. Країни, які вважаються центрами тяжіння у світі, здатні добре виражати себе та відкриті до співпраці, почали збільшувати свою «м'яку силу» у зовнішній політиці [40].

«М'яка сила», представлена в літературі Джозефом Най після періоду холодної війни, лягла в основу публічної дипломатії. Ці дві взаємопов'язані концепції є доповнюючими елементами стратегічної комунікації, що здійснюється на міжнародному рівні. Існування публічної дипломатії необхідне, оскільки ресурси «м'якої сили», які є основою м'якої сили, не можуть діяти самостійно. Вона впливає на цільове суспільство, створюючи силу привабливості та роблячи цінності привабливими в цільовому суспільстві. Ефективне використання «м'якої сили», її видимість на міжнародній арені та її здатність справляти вплив на цільові іноземні суспільства фактично залежать від публічної дипломатії.

Як правило, репутація та довіра є основними якостями, які роблять країни привілейованими у XXI столітті. Сучасні міські люди, які піддаються шквалу інформації та повідомлень, надають великого значення надійності джерела з впливом цифровізації та соціальних мереж. Тому країни повинні віддавати перевагу орієнтованому на довіру управлінню процесом у своїй політиці публічної дипломатії з усіма елементами «м'якої сили» [53].

За словами Анхольта, країни не можуть створити репутацію в середньостроковій або довгостроковій перспективі, але завоювати репутацію можна різними способами. Країни прагнуть стати більш привабливими для іноземної громадськості, керуючи своїм іміджем продуктами індустрії культури та елементами «м'якої сили» [9].

Виходячи з цього, Туреччина може завоювати репутацію, розробляючи бренд багатьох своїх міст таких, як Анталія, Ізмір, Мугла, Мардін і Хатай, які є місцем для цивілізацій, створюють центри тяжіння своєю природною красою та привертають увагу своїми архітектурними особливостями та гастрономією, можуть бути показані як міста з таким потенціалом. Стамбул сам по собі має особливості, які можуть ще більше сприяти престижу Туреччини, оскільки це серце фінансів і дипломатії, а також оригінальне місто з точки зору туризму, віри та природних красот.

Успішне розміщення глобальних спортивних організацій приносить містам і країнам серйозну репутацію. Ці заходи сприяють брендингу приймаючих міст і країн. Наукові дослідження в цій галузі показують, що імідж мега організацій можна перенести на приймаючу країну та місто [63].

«М'яка сила» Туреччини останнім часом зросла, і вона стала помітною країною в міжнародній громадській думці. Отримання підтримки власного народу в діяльності публічної дипломатії, підвищення якості дипломатії та надання значення «забутим» або «оголошеним ворогам» регіонам у зовнішній політиці сприяли турецькій публічній дипломатії [81].

Ми вважаємо за краще говорити, що Туреччина відкриває власну «м'яку силу» та застосовує її в різних географічних регіонах. Певним чином те, що Туреччина активізує свою «м'яку силу» в рамках публічної дипломатії та намагається пояснити себе світові, впливає на її імідж. Таким чином, завдяки своїй політиці публічної дипломатії та «м'якій силі», Туреччина вперше в історії має можливість створити власний імідж. Відзначається, що Туреччина прагне змінити світові уявлення, щоб відновити свій імідж. Найбільш відповідним інструментом і методом у цьому процесі відновлення іміджу та сприйняття є публічна дипломатія, тому що тут головне апелювати до громадської думки, а не до держави.

Існуюча «м'яка сила» держав відкриває шлях для ефективного використання політики публічної дипломатії. Завдяки «м'якій силі» країна не тільки цінується різними країнами та людьми, але й підвищує привабливість цієї країни та покращує її здатність бути зразком для наслідування [49].

Директор із комунікацій президента Фахреттін Алтун стверджує, що Туреччина піднялася на 22 місце у 2022 році, тоді як у 2020 році вона була на 30 місці серед 105 країн у рейтингу, складеному глобальним індексом «м'якої сили». Туреччина стане зразковою країною з її м'якою політикою в середньостроковій та довгостроковій перспективі [7].

Турецька Республіка нещодавно створила новий елемент «м'якої сили». Найважливішою «м'якою силою» Туреччини останнім часом є турецькі серіали. Станом на кінець 2022 року в Туреччині щорічно знімають у середньому 200 серіалів і фільмів. Туреччина експортувала понад 170 серіалів до 155 країн. Вважається, що турецькі серіали дивляться понад 700 мільйонів глядачів у всьому світі. Серіали, вироблені в Туреччині, принесли доходи понад 1 мільярд доларів із таким обсягом [33].

США – країна, яка експортує найбільше серіалів. У цій галузі Туреччина посіла друге місце завдяки досягнутому прогресу. Турецькі серіали стали феноменом, особливо на Балканах і Близькому Сході. Останній епізод серіалу

Gümüş, який є одним із найпопулярніших серіалів у світі, переглянули 84 мільйони людей на Близькому Сході. Турецькі серіали як елемент «м'якої сили» роблять Туреччину привабливою і виводить її на позицію країни-цікавості [69].

Цей ефект безпосередньо відображається на туристичному потенціалі Туреччини. Турецькі телевізійні серіали були відкриті для світу завдяки успіху та підприємливості продюсерів телесеріалів і підвищили привабливість Туреччини в різних громадських думках. Турецькі серіали експортуються в усьому світі як неурядова практика, яка повністю відповідає перспективі публічної дипломатії.

Турецькі телевізійні серіали, як цивільний розвиток, викликають інтерес за кордоном до Туреччини та турецького суспільства. Провідні актори турецьких серіалів мають здатність переконувати свою молоду цільову аудиторію, особливо завдяки впливу соціальних мереж.

Крім перспективи інвестицій, гуманітарної допомоги та співпраці в дискурсі Туреччини щодо Близького Сходу, завдяки успіху продюсерів серіалів актори турецьких серіалів перетворилися на добровільних культурних послів. Визнання та обізнаність акторів телесеріалів призвело до того, що Туреччина стала країною цікавості.

Той факт, що країни стають придатними для інвестицій завдяки активному та інтенсивному управлінню зовнішньою політикою, також позитивно впливає на їхні економіки. Міжсуспільний діалог, який розвивається через динаміку «м'якої сили», забезпечує фінансовий внесок державам. Туреччина може стати економічно визначальним фактором у сусідній географії завдяки своєму геополітичному та геостратегічному положенню, проникненню Інтернету, інвестиціям у дослідження та культурним елементам. Якщо динаміка «м'якої сили» використовується у співпраці з державою та приватним сектором, Туреччина зможе збільшити свої економічні доходи в середньостроковій та довгостроковій перспективі [19].

Спорт також покращує бренд країни та міста та урізноманітнює туристичні можливості. Приймання міжнародних спортивних організацій є одним із способів впливу на закордонну громадську думку. Найбільш конкретний приклад цього стався на чемпіонаті світу 2022 року в Катарі. Туреччина продовжує подавати заявки на участь у світових спортивних організаціях. Туреччина намагається збільшити інвестиції в спорт шляхом зміцнення спортивної інфраструктури.

У цьому елементі «м'якої сили» слід оцінити потенціал молодого населення Туреччини, а силу спорту для впливу на людей слід використовувати відповідно до державної політики. Міжнародний вимір Фестивалю культури етноспорту, який реалізовувався як громадська ініціатива в останні роки, можна розвинути, а турецький бренд можна зміцнити у сфері спорту, охопивши різні громадські думки.

Публічна дипломатія Туреччини набуває значення, коли вона підтримує свою зовнішню політику та живиться своєю «м'якою силою». У цьому процесі такі елементи «м'якої сили», як технології, туризм, освіта та турецькі серіали, а також практики публічної дипломатії, сумісні з імперативами зовнішньої політики, підвищують довіру до Туреччини та полегшать іноземній громадській думці сприйняття Туреччини. Уряд країни має звернутись до емоцій іноземної громадської думки через акторів «м'якої сили», а також до раціональних фактів. Нову історію Туреччини слід розповідати за допомогою існуючих методів і технік спілкування, надаючи пріоритет громадам, які можуть встановити емоційний зв'язок з Туреччиною.

Висновки до розділу 2

Таким чином, публічна дипломатія є інструментом стратегічної комунікації, за допомогою якого країна може відобразити свою «м'яку силу» зовнішньому світу, а враховуючи потужну історію, багату культуру, традиції,

геополітичне положення, Турецька Республіка має великий діапазон можливостей.

Кінець минулого століття видався для країни не простим. Тому, від початку XXI століття уряд Туреччини почав вживати негайних заходів для відновлення своєї позиції на міжнародній арені. Період 2000-х років характеризується появою нових установ, таких як Управління комунікацій Офісу Президента, Інститут Юнуса Емре, Турецьке агентство співробітництва та координації тощо. Вони направлені на популяризацію турецької культури, мови, зовнішньополітичного курсу, стипендіальних проєктів та програм обміну студентів, фахівців і так далі. Туреччина трансформувала публічну дипломатію на державну політику й перетворила діяльність публічної дипломатії в стійкий та довгостроковий спосіб.

«М'яка сила» відіграє важливу роль у побудові іміджу Турецької Республіки у міжнародному середовищі. Вона допомагає створювати позитивне ставлення про країну серед світових акторів та громадської думки. Туреччина запровадила новий елемент «м'якої сили» – серіали. Вони є дуже актуальними та популярними по всьому світі, їх перекладають та транслюють у більшості країн, від Сходу до Заходу, від Півночі до Півдня.

Крім того, політика «м'якої сили» Туреччини ґрунтується на культурі, гуманітарній допомозі, цивілізаційних цінностях, туризмі та історії. Можна сказати, що територія «м'якої сили» Туреччини включає ісламську географію, а дії вживаються на основі національних почуттів.

РОЗДІЛ 3. ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА СПЕЦИФІКА ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

3.1. Гуманітарна допомога як ключовий фактор реалізації публічної дипломатії

Публічна дипломатія стала важливим зовнішньополітичним інструментом, який сприяє розвитку взаємовідносин між державами в глобалізованому світі. Держави здійснюють діяльність публічної дипломатії, щоб пояснити свої цінності «м'якої сили» іншим суспільствам і зрозуміти цінності суспільства, з яким вони спілкуються. З глобалізацією відносини між державами, а також суспільствами почали посилюватися.

Глобальний індекс дипломатії є інтерактивним інструментом, який відображає найзначніші дипломатичні мережі світу. До неї входять 66 країн або територій Азії, G20 та Організації економічного співробітництва та розвитку. Індекс візуалізує, де ці країни чи території інвестують у дипломатію, як їхні глобальні дипломатичні сліди порівнюються один з одним і як їхні мережі розвивалися з часом. Індекс спирається на п'ять публічних випусків даних у 2016, 2017, 2019, 2021 та 2024 роках [43].

Дані в Індексі глобальної дипломатії 2024 року були зібрані в період з липня по листопад 2023 року. Він був зібраний з комбінації джерел, включаючи кабінетне дослідження веб-сайтів міністерств закордонних справ для кожної з 66 країн і територій, а також прямі обміни між Інститутом Лоуї та відповідними міністерства закордонних справ, їх посольства та консульства

Як видно з нижчезазначеної таблиці 3.1., Туреччина стрімко піднялася та стала третім за величиною дипломатичним гравцем у світі у 2023 році, обігнавши традиційних дипломатичних важковаговиків Японію та Францію. Маючи 252 диппредставництва, вона постійно розширювала свою мережу, додавши 24 установ з 2017 року та 11 місій з останнього видання цього Індeksu в 2021 році. Більшість з них були зосереджені на Близькому Сході та в Африці, що відображає дипломатичний поштовх у регіонах, які цікавлять Анкару [43].

Таблиця 3.1

Рейтинг країн, які найбільше інвестують в дипломатію [20]

Загальний рейтинг	Зміна рангу	Країна або територія	Кількість дипмісій	Загальний рейтинг	Зміна рангу	Країна або територія	Кількість дипмісій
1	–	Китай	274	21	↓ 1	Польща	135
2	–	США	271	22	↓ 1	Греція	134
3	↑ 2	Туреччина	252	23	–	Індонезія	130
4	–	Японія	251	24	↑ 5	Саудівська Аравія	128
5	↓ 2	Франція	249	25	–	Португалія	127
6	–	РФ	230	26	–	Австралія	124
7	–	Великобританія	225	27	↓ 2	Чилі	121
8	–	Німеччина	217	28	↑ 5	Пакистан	121
9	↑ 2	Італія	206	29	–	Чехія	120
10	–	Бразилія	205	30	↓ 1	Колумбія	117
11	↑ 1	Індія	194	31	↓ 5	Південна Африка	114
12	↓ 3	Іспанія	190	32	↓ 4	Бельгія	113
13	–	Південна Корея	187	33	–	Тайвань	110
14	–	Мексика	161	34	↑ 2	Ізраїль	107
15	↑ 3	Канада	157	35	↓ 1	Малайзія	106
16	↓ 1	Аргентина	150	36	↑ 1	Австрія	104
17	↓ 1	Нідерланди	149	37	↓ 2	Швеція	102
18	↑ 1	ЄС	143	38	↑ 5	Ірландія	98
19	↓ 2	Швейцарія	141	39	–	Тайланд	97
20	↑ 2	Угорщина	140	40	↑ 1	Філіппіни	94
					–	В'єтнам	94

Розвиток економічних, політичних, правових, комерційних і культурних відносин Туреччини з тюркськими державами зробив країну зростаючою цінністю в Центральній Азії. З плином часу Турецька Республіка стала центром тяжіння і стала авторитетною країною в багатьох сферах, від туризму до торгівлі[20].

У рамках цього розуміння Туреччина завжди підтримувала тюркські держави багатьма державними установами та організаціями, особливо ТІКА, і неурядовими організаціями, а також підтримувала ці країни в багатьох сферах, включаючи зовнішню політику. Насправді, окрім ТІКА, були залучені такі установи як Міністерство закордонних справ, Міністерство культури та туризму, Управління комунікацій Офісу Президента, Президентство турків за кордоном та споріднених громад (ҮТВ), Інститут Юнуса Емре, Червоний Півмісяць, Збройні сили Туреччини (ТСК), Турецька радіо-телевізійна корпорація (TRT), асоціації бізнесменів та університети почали здійснювати заходи публічної дипломатії для держав-партнерів Туреччини [30].

Туреччина була першою країною, яка визнала тюркські держави, особливо Казахстан, Киргизстан, Узбекистан, Туркменістан і Азербайджан, які проголосили свою незалежність після розпаду Радянського Союзу в 1991 році. Після здобуття незалежності Туреччина уклала багато угод з цими державами, були відкриті спільні посольства та збільшилися міжнародні візити. Турецька Республіка підтримувала вищезазначені держави в багатьох сферах, включаючи військову, політичну, культурну, економічну, комерційну та дипломатичну, після здобуття їх незалежності.

Крім того, Туреччина надала тюркським державам допомогу в галузі охорони здоров'я, освіти, інфраструктури та культури. Цією допомогою Туреччина прагнула продемонструвати, що вона завжди з цими державами, які є дружніми та братерськими країнами, і що вона хоче посилити їхню спільну політичну, соціальну та економічну співпрацю та розвивати їхні відносини в єдності та цілісності.

З цією метою діяльність з надання допомоги тюркським державам під керівництвом ТІКА займає важливе місце в публічній дипломатії. З цією метою Туреччина стала країною, яка надає найбільшу допомогу на розвиток у світі за співвідношенням ВВП серед країн ОЕСР у 2020 році.

У той час як офіційна допомога на розвиток Туреччини становила 3919 мільйонів доларів у 2015 році, вона посідала 10 місце серед країн-членів DAC/OECD, які надали найбільшу допомогу, і з часом кількість допомоги зростає. Як ми бачимо, у 2020 році Туреччина зайняла 6 місце з офіційною допомогою розвитку у розмірі 8123 мільйони доларів (таблиця 3.2) [67].

Таблиця 3.2

Офіційна допомога розвитку країн DAC/OECD і Туреччини [77, с. 23.]

№	Країна	% на 2020 рік
1.	США	1.14%
2.	Німеччина	1.14%
3.	Велика Британія	1.11%
4.	Японія	1.02%
5.	Франція	0.73%
6.	Туреччина	0.73%
7.	Швеція	0.70%
8.	Голландія	0.59%
9.	Канада	0.53%
10.	Норвегія	0.48%

На нашу думку, офіційна допомога Туреччини на розвиток з часом зростає, і допомога, яка становила 1 273 мільйони доларів у 2011 році, досягла 8 123 мільйонів доларів у 2020 році. Туреччина показала, що підтримує країни, які потребують допомоги, у своїй зовнішній політиці, щоразу збільшуючи свою офіційну допомогу на розвиток. В свою чергу, цей факт говорить про зростання могутності Турецької Республіки на міжнародній арені.

З часом відбулося загальне зменшення допомоги Туреччини тюркським державам. Однією з головних причин, що впливає на цю ситуацію, є те, що значна частина ресурсів виділялася сирійським іммігрантам, які прибували до Туреччини з Сирії. З іншого боку, наслідки пандемії, яка почалася в 2019 році, і подальші економічні труднощі, які виникли у світі, також відчувалися в Туреччині. Країні також довелося виділяти велику кількість ресурсів для власного народу через карантин у період пандемії.

Під керівництвом ТІКА, уряд держави проводив заходи щодо збереження спільних історичних і культурних цінностей тюркських держав. Цією діяльністю Туреччина прагнула зміцнити свої добрі відносини з країнами регіону.

Туреччина провела 41 захід, перевищивши 30 заходів, які вона планувала здійснити з цією метою у 2019 році. Однак у 2020 році через пандемію відбулося невелике зниження активності. Важливою частиною діяльності, спрямованої на збереження спільних історичних і культурних цінностей з країнами-партнерами є організації, які об'єднали велику кількість людей [74].

У зв'язку з тим, що значна частина 2020 року пройшла з епідемією COVID-19, культурні заходи з інтенсивною мобільністю людей та заходи з підвищення людського потенціалу були обмежені порівняно з попередніми періодами. Умови епідемії, які були різними для кожної країни, негативно вплинули на закупівлю товарів і послуг, необхідних для реалізації проєктів у країнах. Ця ситуація призвела до того, що деякі проєкти були скасовані, а деякі були реалізовані із затримкою. З цієї причини кількість реалізованих задач у 2020 році була трохи нижчою від цілі Стратегічного плану [77].

Подібним чином у 2021 році через триваючі наслідки пандемії культурні заходи з інтенсивною мобільністю людей могли проводитися в обмеженій кількості [74].

Допомога Азербайджанській Державі: після здобуття незалежності Туреччина підтримувала азербайджансько-турецьку відносини в багатьох сферах, таких як військова, дипломатична, економічна, культурна, освітня та

охорона здоров'я. З 2012 по 2020 рік Туреччина надала офіційну допомогу розвитку на загальну суму 134,4 мільйона доларів [50].

Допомога державі Казахстан: країни продовжували розвивати двосторонні відносини у політичній, військовій та культурній сферах. Казахстан підтримує Туреччину в багатьох сферах, таких як охорона здоров'я, освіта та інфраструктура. З 2012 по 2020 рік Турецька Республіка надала державі Казахстан офіційну допомогу на розвиток на загальну суму 288,52 мільйона доларів [50].

Допомога Киргизькій державі: Туреччина підтримує киргизько-турецьку державу в багатьох сферах через державні установи та організації, особливо ТІКА. З 2012 по 2020 рік Киргизстану було надано офіційної допомоги на розвиток на загальну суму 607,62 мільйона доларів [50].

Допомога державі Узбекистан: країни ведуть активну роботу над встановленням задовільних двосторонніх відносин. З 2012 по 2020 рік Туреччина надала Узбекистану офіційну допомогу на розвиток на суму 55,75 мільйонів доларів [50].

Допомога державі Туркменістан: Туреччина надає підтримку в багатьох сферах, таких як освіта та охорона здоров'я, для розвитку двосторонніх відносин з Туркменістаном у сфері публічної дипломатії. З 2012 по 2020 рік країна надала Туркменістану офіційну допомогу на розвиток на загальну суму 53,96 мільйона доларів [50].

3.2. Публічна дипломатія Туреччини та проблема повномасштабного вторгнення Російської Федерації до України

Ставлення Туреччини до міжнародних криз та до вирішення криз мирними засобами підвищили її міжнародний імідж і, отже, її потенціал для ефективного використання публічної дипломатії. Як відомо, кваліфікація міжнародного актора як нормативної сили виходить із його здатності формувати та змінювати

те, що є нормативним у міжнародних відносинах. Проте, щоб прояснити концепцію нормативної влади, оцінка, заснована на принципах, діях, ефектах і результатах, є цілком функціональною. Ці принципи включають просування відповідним суб'єктом нормативних принципів поточної міжнародної системи, дії мають бути переконливими щодо кроків, зроблених відповідним суб'єктом для підтримки нормативних принципів. З точки зору цих критеріїв, думка про те, що Туреччина є нормативною силою, що зростає, почала утверджуватися з міжнародним процесом, який пережив, наприклад, вторгнення РФ в Україну.

Вимір турецько-російських відносин істотно змінився в період після 2000 року. У відносинах між двома країнами є дві помітні конфліктні зони. Перший – це розвиток географії Близького Сходу та Сирії, а другий – вплив українсько-російської війни, яка почалася у 2022 році. Проте економічні, політичні та соціальні аспекти двосторонніх відносин між РФ та Туреччиною, які дотримуються різної політики в цих конфліктних зонах, продовжувалися протягом цього процесу. З початку російсько-української війни Туреччина зберігала нейтралітет між сторонами та продовжувала двосторонні відносини, а не ставала прямим учасником конфлікту. Найважливішою роллю Туреччини в цьому процесі є посередництво, яке вона вже продемонструвала першим кроком, який зробила, коли почалася війна.

Тому, Туреччина є єдиною країною, яка могла налагодити діалог з обома країнами. Міністри закордонних справ Росії та України вперше після початку війни зустрілися 10 березня 2022 року на полях Анталійського дипломатичного форуму з ініціативи Туреччини.

29 березня 2022 року в Стамбулі відбулися двосторонні зустрічі російської та української делегацій, у зустрічі також взяв участь президент Реджеп Таїп Ердоган. Усі ці події відбувалися за посередництва Туреччини, тому погляди світової преси та громадської думки звернулися саме до неї. Миролобна позиція Туреччини щодо припинення війни та збереження відкритих каналів діалогу підвищила популярність країни та її присутність у порядку денному [42].

Дипломатичні зусилля Туреччини були ключовим фактором у досягненні важливої угоди в Стамбулі. Ця угода об'єднала Туреччину, ООН, РФ та Україну та призвела до відновлення кількох українських портів. Це дозволило звільнити великий запас зерна, який застряг там місяцями через триваючий конфлікт. Чорноморська зернова ініціатива відіграла важливу роль у вирішенні зростаючої глобальної продовольчої кризи, запобігаючи потенційному світовому дефіциту продовольства.

Початкові домовленості, які регулювали експорт продовольства та добрив з чорноморських портів України, мали тривалість 120 днів. Однак у жовтні 2022 року Росія призупинила свою участь в угоді, посилаючись на ймовірні напади з повітря та моря на російські військово-морські кораблі в Севастополі, Крим. Російська Федерація стверджувала, що українські військово-повітряні та морські сили могли нести відповідальність за атаки, нібито використовуючи для операції цивільні судна. Лише після того, як Україна надала письмові гарантії, яким посприяло турецьке посередництво, Росія погодилася відновити зернову ініціативу в Чорному морі.

Відтак угоду продовжили ще на 120 днів. Успішне розв'язання цієї кризи значною мірою завдячує дипломатичним зусиллям під керівництвом президента, міністра оборони та міністра закордонних справ Туреччини, які відіграли ключову роль у переконанні сторін повернутися за стіл переговорів.

22 вересня 2022 року відбувся непередбачуваний прорив, коли Україна та Росія досягли угоди про обмін полоненими, що стало ключовим моментом за посередництва Туреччини та особисто президента Ердогана, який зустрівся з президентом Путіним на саміті Шанхайської організації співробітництва в Самарканді, Узбекистан. Ця історична угода призвела до звільнення значної кількості затриманих, серед яких 215 громадян України та 55 російських і проросійських бойовиків. Командири українського батальйону «Азов», особливо солдати, які займають важливе місце в українській армії, були передані Україні через Туреччину [59].

Через три тижні президент Ердоган посилив свою особисту прихильність, запропонувавши зустрітися між Путіним і західними лідерами. Крім того, до середини листопада він активно просував ідею прямих і всеосяжних мирних переговорів між Україною та Росією [13].

У січні 2023 року відбулася міжнародна конференція в Анкарі, яка відбулася за участю президента Туреччини Реджепа Таїпа Ердогана. Під час цієї зустрічі Уповноважений з прав людини в Україні Дмитро Лубінець провів кулуарну зустріч зі своєю російською колегою Тетяною Москальковою. Їхня дискусія призвела до попереднього оголошення про угоду, яка передбачала обмін «понад 40 полоненими» з кожної сторони. Однак це початкове оголошення згодом було відкликано, підкреслюючи складний характер таких переговорів і виклики, пов'язані з орієнтуванням у складній дипломатичній місцевості [8].

18 березня 2023 року РФ висловилася про збільшення строку зернової угоди на 60 днів, при цьому зазначивши, що цього періоду буде достатньо, щоб зважити успіх меморандуму, який був підписаний з ООН. За даними організації, умови угоди дозволяли Україні експортувати приблизно 28,8 млн тон сільськогосподарської продукції, у тому числі 14,6 млн тон кукурудзи та 7,8 млн тон пшениці. Хоча відмова Росії в середині 2023 року знову продовжити угоду – незважаючи на послідовні спроби турецького лідера, у тому числі під час його поїздки до Сочі, де він зустрівся з Володимиром Путіним у вересні 2023 року під час чергового відкриття «зернової дипломатії» – нібито обґрунтована її скарги на невиконані зобов'язання щодо звільнення своїх поставок продовольства та добрив, важливо не применшувати значення Туреччини значення як посередника в головоломці РФ/Україна [58].

Тим не менш, угода є важливим результатом проактивної зовнішньої політики Туреччини та ефективної публічної дипломатії, що проводиться в її рамках. Тому що після угоди в міжнародних ЗМІ Туреччина врятувала людство від голоду, сприявши експорту зерна до країн, яким воно вкрай необхідне.

З'явилися такі новини, і в цьому контексті виявився успіх публічної дипломатії Туреччини [24].

Окрім посередництва у зерновій угоді, у Стамбулі було створено Спільний координаційний комітет. До його складу входять представники трьох зацікавлених країн та Організації Об'єднаних Націй і відповідають за забезпечення безперебійної реалізації Ініціативи та управління транспортуванням вантажів із портів Чорного моря України.

На зустрічі, яка відбулася 2 жовтня 2023 року між першою леді Ердоганом та Оленою Зеленською, було досягнуто згоди, що дітей, які перебувають у дитячих будинках в Україні, та їхніх опікунів необхідно безпечно доставити до Туреччини. Діти-сироти, привезені з Одеського дитячого будинку «Сонечко», та їхні вихователі були розміщені в центрах Міністерства сім'ї та соціальної політики [29].

Слід також додати, що Туреччина почала діяти як міст між Росією та Україною, а також між Заходом і Росією. Основною причиною цього є мета покласти край руйнівним наслідкам санкцій, накладених НАТО і Заходом на Росію, і триваючої проксі-війни щодо України, яка поширюється від цивільної сфери до глобальної. Враховуючи наслідки поточної війни, президент України Володимир Зеленський заявив, що в лютому 2024 року вони втратили 31 тисячу солдатів, а Верховний комісар ООН з прав людини (УВКПЛ) заявив, що загалом загинуло 30 457 цивільних осіб станом на 15 лютого 2024 року [67].

Припинення втрати людських життів і забезпечення стабільності в регіоні також зменшать глобальні наслідки. Вирішення цієї регіональної проблеми як військової, так і енергетичної та продовольчої безпеки покладе край системним ефектам і небезпеці. З огляду на це, 8 березня 2024 року Зеленський відвідав Туреччину, в ході зустрічі з президентом Реджепом Тайїпом Ердоганом розглядалися питання, починаючи від оборонної промисловості і закінчуючи вирішенням регіональних проблем. Ця ситуація свідчить про розвиток торгових відносин між Туреччиною та Україною.

Час українсько-російської війни збігається з етапом, коли Туреччина стратегічно прийняла більш пацифістські підходи у своїй зовнішній політиці. Значні політичні та економічні виклики, з якими зіткнулася Туреччина в останні роки, змусили перейти до більш обережної дипломатичної позиції. Цей зсув відображається в зусиллях Туреччини зміцнити відносини з різними країнами, включаючи Вірменію, Ізраїль, Об'єднані Арабські Емірати, Єгипет і Європейський Союз. У відповідь на складний геополітичний ландшафт Туреччина доцільно намагається реконструювати свій імідж та ідейні можливості як посередника в регіональних конфліктах. В іншому формулюванні він включає посередництво як ключовий інструмент у своєму наборі дипломатичних інструментів.

3.3. Роль публічної дипломатії у процесі формування іміджу Туреччини

Сьогодні, коли соціальні медіа та комунікаційні технології, що розвиваються, є частиною повсякденного життя, видно, що держави будують свою дипломатію за допомогою різних методів, орієнтованих на суспільство, а не за вузькими моделями класичної дипломатії. По суті, держави почали віддавати перевагу інструментам взаємодії та комунікації, спрямованим на охоплення іноземної громадськості, на відміну від структури класичної дипломатії, яка надає пріоритет комунікації між елітами. За допомогою цих інструментів процес відбувається у формі передачі бажаних повідомлень шляхом експорту позитивного іміджу власної країни. Публічна дипломатія виступає як один із найважливіших із цих методів.

Публічна дипломатія являє собою комунікаційний процес, у який вступає держава, щоб пояснити іноземній громадськості культуру, ідеали, думки, інститути свого народу, національні цілі та поточну політику. Основою

публічної дипломатії, яка охоплює широкий спектр, є пряме спілкування з іноземними партнерами з метою впливу на їхні думки.

Президент Туреччини Реджеп Тайїп Ердоган прагне не лише захищати інтереси своєї країни, а й покращити свій імідж на міжнародній арені. Він вважає, що Турецькій Республіці необхідно співпрацювати як з Україною, так і з Росією через високу економічну залежність. На міжнародному рівні він також хоче показати, що країна відіграє важливу дипломатичну роль. Наразі це успішно реалізовується. Наприклад, 22 липня 2022 року ООН і Туреччина домовилися про згадану раніше Чорноморську зернову ініціативу [51].

Досліджувана нами держава робить певні кроки, щоб відновити свій імідж. Від мистецьких заходів та кінофестивалів до техно-міст, від здоров'я до туризму, від телевізійних серіалів до спортивних заходів, від гуманітарної допомоги до дипломатії. Туреччина робить собі ім'я різними способами як у своїй географічній глибинці, так і в світі. З цих причин вона розглядається як більш шанований партнер і більш важливий актор у міжнародному співтоваристві та державах. Громадська дипломатія країни передбачає середньо- та довгострокові плани та програми [37].

Проєкт «Альянс цивілізацій» був ініційований у 2004 році, ініціатором на міжнародному рівні була Туреччина. Прем'єр-міністр Іспанії Луїс Родрігес Сапатеро та Прем'єр-міністр Турецької Республіки розпочали спільну роботу, що призвела до розвитку Туреччини на державному рівні.

Проєкт розширився до статусу важливого партнерства, яке виражає свою позицію на користь миру. Цим проєктом Турецька Республіка мала на меті ліквідувати прірву між Заходом та ісламським світом. Він був спрямований на вирішення проблем, на основі взаємного діалогу та поваги один до одного. Завдяки цьому проєкту країна відіграла роль посередника між західними суспільствами та ісламськими державами. Туреччина, що живиться підходом до вирішення конфлікту, стала хронічною і, невизнаною, що проблеми, пов'язані з

розбіжностями, заснованими на переконаннях, можна вирішити шляхом діалогу[1].

З точки зору історичного накопичення, Туреччина має абсолютно різні та унікальні характеристики як від географії, в якій вона розташована, так і від країн за межами регіону. Ця ситуація виникає через усвідомлення Туреччиною своїх відносин з домінуючими ustalеними елементами міжнародної структури протягом історії [21].

Активність Туреччини в публічній дипломатії прокладе шлях для більш інтенсивного й активного висловлювання поглядів і політики держави в міжнародній громадськості. Турецькі компанії та бізнесмени представляють Туреччину в різних сферах, особливо в будівельному секторі, розвиваючи різні партнерства за кордоном, особливо в Центральній Азії. У цьому контексті Туреччина заявляє, що вона відкрита до міжнародної співпраці. Приватний сектор і компанії, такі як Спілка торгових палат і товарних бірж Туреччини (ТОВВ) і Конфедерація турецьких бізнесменів і промисловців (TUSKON), можуть здійснювати якісні проекти та інституційну роботу за кордоном [10].

Слід зазначити, що для покращення іміджу, Туреччина повинна безпосередньо донести свою позицію та політику щодо Північного Кіпру до грецького народу та вжити заходів для впливу на громадську думку Греції. У цьому сенсі Туреччина залишається пасивною і розвиває свій дискурс на рівні держав і міжнародних організацій. Однак щодо вирішення кіпрської проблеми слід наголосити на політиці та інструментах комунікації, спрямованих на завоювання симпатій грецького народу в довгостроковій перспективі. До грецької громадськості слід звертатися через спільні історичні та культурні коди греків і турків [51].

Крім того, зовнішня політика Туреччини активно розвивається та тісно пов'язана з угодами, підписаними з Лівією, міжнародною міграцією, азербайджансько-вірменською війною, зміцненням Організації тюркських держав, російсько-українською війною та зерновою кризою в результаті цієї

війни. Ці зміни у зовнішній політиці безпосередньо пов'язані з публічною дипломатією країни.

Турецька Республіка відкрито підтримала Азербайджан під час звільнення Карабаху під час азербайджано-вірменської війни. Незважаючи на міжнародні ініціативи вірменського лобі, вона показала, що Вірменія окупувала карабахські землі і що вона до кінця стоїть за справедливую позицію Азербайджану. Це сприяло відлунню тез Азербайджану у світовій громадській думці.

Останніми роками Туреччина поступово розширила свої багатосторонні, двосторонні відносини та співпрацю з тюркськими державами. Спільними зусиллями країн була створена Тюркська рада в Азербайджані в 2009 році. Туреччина взяла на себе важливу місію в структурі в листопаді 2021 року, через її геополітичне положення та економічний розвиток. Робота в сферах освіти, енергетики, гуманітарної допомоги, охорони здоров'я, науки, зв'язку, культури та спорту трансформувалася в політичну єдність влади під егідою Організації турецьких держав. У цьому контексті публічна дипломатія та політика «м'якої сили» Туреччини зосереджуються на цій сфері [10].

Хвиля міграції із Сирії до Туреччини через громадянську війну в Сирії та тероризм ІДІЛ призвели до залучення публічної та гуманітарної дипломатії. Соціальна інтеграція біженців, які потребують допомоги та прибувають до Туреччини, здійснюється державою. Якщо не враховувати дуже обмежену міжнародну допомогу, то потреби біженців із Сирії в наметових містечках, встановлених на кордоні, повністю задовольняються Турецькою Республікою.

Станом на початок 2023 року, із статусом тимчасового захисту в Туреччині чисельність сирійських біженців складає 3,5 мільйона осіб. За оцінками, з 2011 року витрати країни на тимчасово переселених осіб становлять 50 мільярдів доларів [39].

Міністр закордонних справ Мевлют Чавушоглу оцінив зовнішню політику Туреччини в рамках «підприємницької та гуманітарної зовнішньої політики». Таке ставлення Туреччини до сирійських біженців оформлене на осі

гуманітарної дипломатії. Крім того, вважається, що таке ставлення Туреччини позитивно відображається на погляді міжнародної спільноти щодо країни.

Очевидно, що 2023 рік знову опиниться під тінню російсько-української війни. Зовнішня політика Туреччини, як і раніше, орієнтована на мир, і її позиція на захист стабільності та миру в регіоні є гарантією існування більш справедливого світу. Як наголошувалося в рядках вище, підписання угод, таких як Зерновий коридор, які були реалізовані з ініціативи Туреччини, за посередництва Туреччини, були, є та будуть важливим для стабільності в регіоні, а отже, і в світі, а також прискорить діяльність Туреччини у сфері публічної дипломатії.

Анталійський дипломатичний форум (ADF), який проводитиметься в Анталії раз на рік, починаючи з 2021 року, безперечно демонструє значний успіх з точки зору діяльності публічної дипломатії Туреччини. Другий Анталійський дипломатичний форум відбувся 11-13 березня 2022 року з основною темою «Відновлення дипломатії». На форумі було прийнято 3260 зареєстрованих учасників, включаючи глав держав і урядів, міністрів, дипломатів, представників ділового світу, представників преси та наукових кіл із 75 різних країн.

До речі, на Форумі, який проходить в Анталії за активної участі гостей з багатьох країн світу, на базі заходу, який відбувається щороку, обговорюються питання світового порядку денного та експорт позитивного іміджу Туреччини, іншими словами, здійснюється публічна дипломатія на благо країни та підвищення її статусу [51].

Традиційний Анталійський дипломатичний форум, який відбувся 10-12 березня 2023 року, також слід розглядати як один із важливих заходів публічної дипломатії Туреччини. Як згадувалося у наведених вище рядках, ADF приймає світових лідерів, науковців, журналістів та лідерів неурядових організацій. Прийом, який відбувся на території ADF в минулі роки і продовжуватиме відбуватися в майбутньому, є проявом співчутливої зовнішньої політики

Туреччини, і послання, передані Туреччиною, досягнуть мети за умови правильного застосування інструментів публічної дипломатії [6].

Той факт, що різні галузі спорту впливають на широкі маси людей і що за спортом уважно стежать у всьому світі, завжди робив спортивну дипломатію цінною в рамках публічної дипломатії. Спорт також покращує бренд країни та міста та урізноманітнює туристичні можливості. Приймання міжнародних спортивних організацій є одним із способів впливу на закордонну громадську думку.

Найбільш конкретний приклад цього стався на чемпіонаті світу 2022 року в Катарі. Туреччина продовжує подавати заявки на участь у світових спортивних організаціях, але поки що не змогла прийняти великі Олімпійські ігри, Чемпіонат світу з футболу чи Чемпіонат Європи. Туреччина намагається збільшити інвестиції в спорт шляхом зміцнення спортивної інфраструктури. У цьому елементі «м'якої сили» слід оцінити потенціал молодого населення Туреччини, а силу спорту для впливу на людей слід використовувати відповідно до державної політики. Міжнародний фестиваль культури етноспорту, який реалізовувався як громадська ініціатива в останні роки, можна розвинути, а турецький бренд можна зміцнити у сфері спорту, охопивши різні громадські думки [51].

Хоча Турецька Республіка передає власну позицію та інтереси, їй також слід розглянути можливість перегляду свого стилю спілкування. У момент руйнування упереджень Туреччина повинна прислухатися та розуміти думку іноземної громадськості та підтримати форму спілкування з односторонньої комунікації на двосторонню симетричну комунікацію, дізнатися думку міжнародної спільноти та іноземної громадськості про себе та підтримувати безперервність у своїй стратегії публічної дипломатії або ввести деякі зміни відповідно до цього відгуку від партнера.

Національний технологічний рух, ініційований у Туреччині під керівництвом Президента Реджепа Ердогана та під егідою Міністерства

промисловості та технологій, має особливе значення. Як було наголошено у рядках вище, вперше у світовій історії «м'яка сила» держави, а отже, і публічна дипломатія прискорилися завдяки жорстким силовим елементам. Тому що турецькі БПЛА дали серйозну перевагу Азербайджану в перемозі та Україні в російсько-українській війні.

В результаті цих успіхів видно, що публічна дипломатія Туреччини набула сили, а бренд країни зміцнився на міжнародній арені. Сьогодні досягнення в багатьох галузях, від супутникових технологій до Bayraktar Kızılelma, безпілотних літальних апаратів, UCAV, Bayraktar TB 2, від застосувань штучного інтелекту в галузі охорони здоров'я, таких як Turkish Brain, проекти Virtual Eye до турецької автомобілебудівної компанії 2018 року (TOGG), все це є проявом Національного технологічного розвитку. Основна його мета та прагнення – зменшити залежність від іноземних держав у цих критично важливих технологічних сферах шляхом виробництва внутрішніх і національних критичних технологій, які зараз використовуються для успішного майбутнього Туреччини [31].

Крім того, важливим є створення додаткової вартості для Туреччини шляхом експорту вироблених технологій і надання країні права голосу як зацікавленої сторони в міжнародних механізмах прийняття рішень у сфері відповідних критичних технологій. Як можна зрозуміти, Національний технологічний рух – це, по суті, бачення, яке має на меті гарантувати незалежність Туреччини в галузі технологій.

Як і зовнішня політика, публічна дипломатія Туреччини також є багатовимірною. По суті, кулінарна дипломатія є одним із важливих стовпів публічної дипломатії країни. З 2020 року 5 грудня відзначається Всесвітній день турецької кави [31].

У цьому контексті у 2022 році Управління комунікацій Департаменту публічної дипломатії підготувало інформативні відео багатьма іноземними мовами, особливо грецькою, які пояснюють, чому турецька кава належить

Туреччині, і представило їх міжнародним ЗМІ. Фахреттін Алтун, директор із комунікацій президента Турецької Республіки, поділився відеозверненням у своєму акаунті в соціальних мережах з нагоди «5 грудня Всесвітнього дня турецької кави» [4].

Крім того, Директор із комунікацій Алтун зазначив у своєму дописі: «Сьогодні Всесвітній день турецької кави. Турецька кави, яка була включена до списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО в 2013 році, є унікальним елементом нашої культури з її унікальним способом приготування, презентацією та смаком, і продовжує зміцнювати дружбу в усьому світі. Нехай так буде й надалі» [7].

Як бачимо, кожна з турецьких цінностей є важливою складовою частиною публічної дипломатії Туреччини, або, точніше, сильного турецького бренду, який потрібно будувати на міжнародному рівні. Тому що тільки таким чином можна зробити турецький імідж сильнішим у міжнародній системі.

З іншого боку, дуже важливо, щоб Туреччина впоралася з тими викликами, що трапляються в міжнародній практиці. Це сталося внаслідок терористичних інцидентів у Франції в грудні 2022 року.

У результаті вандалізму та насильства, скоєного прихильниками терористичної організації у Франції, процес, який можна використати для пояснення французькій громадськості, зокрема, та європейській громадськості загалом, що РКК та YPG є терористичною організацією, є важливою можливістю для публічної дипломатії Туреччини. Незважаючи на всі застереження Туреччини та незважаючи на те, що її внесли до списку терористичних організацій у 2002 році, Європейський Союз іноді може відкрити простір для структур терористичних організацій РКК/PYD під виглядом неурядових організацій.

До речі, у минулому вірменська терористична організація ASALA вбила 57 турецьких громадян, 42 з яких були дипломатами, а заклики Туреччини про те, що ASALA є терористичною організацією, залишилися без відповіді. Однак,

коли терористична організація ASALA атакувала французьких громадян в аеропорту Орлі, Франція визнала, що ASALA була терористичною організацією. Тому, дуже важливо здійснювати процес за допомогою успішного менеджменту публічної дипломатії та пояснювати європейській громадськості, що ці структури є терористичними організаціями.

Однак, не дивлячись на деякі перепони, Реджеп Таїп Ердоган у жовтні 2022 року оголосив про новий зовнішньополітичний курс, який називається «Türkiye Century» і привертає увагу своїми представленими цілями та проектами. По суті, бачення, яке має на меті виділити Туреччину не лише своєю географією, але й на міжнародній арені у другому столітті Республіки, безсумнівно, має багато важливих стовпів. Від технологій до індустрії, від демократії до освіти, необхідність успішного проведення заходів публічної дипломатії виходить на перший план у реалізації цього бачення, яке виведе Туреччину на вершину як у своїй географії, так і в міжнародній системі, а також у збільшенні її видимості в світ. Встановивши раніше амбітні цілі на 2023, 2053 та 2071 роки, Реджеп Таїп Ердоган визначив цілі та очікування Туреччини в контексті її зусиль стати глобальною державою [47].

На додачу до всього вищезгаданого, ми вирішили провести SWOT-аналіз щодо стратегії публічної дипломатії, результати якого стали основою для формування зовнішньополітичного курсу країни (див. табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища Турецької Республіки
(складена автором за матеріалами [47])

Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - значна територія та вдале географічне розташування; - багата історична спадщина; 	<ul style="list-style-type: none"> - гуманітарна катастрофа через сирійських біженців; - курдський конфлікт; 	<ul style="list-style-type: none"> - стати лідером свого геополітичного регіону; - збільшення опосередкованого впливу турецьких 	<ul style="list-style-type: none"> -небезпека терористичних та інформаційних атак, що йдуть від Іраку, Сирії тощо; - нестабільність в регіоні;

<ul style="list-style-type: none"> - багатогранна культура; - підтримка розвитку установ реалізації публічної дипломатії; - сильний економічний та військовий потенціали. 	<ul style="list-style-type: none"> - багаторічні суперечності з греками-кіпріотами; - затяжний процес прагнення вступу Туреччини до ЄС. 	<ul style="list-style-type: none"> компаній та брендів на світову політику; - прагнення Ердогана стати лідером у човниковій дипломатії у конфлікті між Росією та Україною; - перетворення країни на глобальний центр торгівлі, промисловості та енергетики. 	<ul style="list-style-type: none"> - сильна конкуренція за місце лідера на міжнародній арені.
--	---	--	--

Хоча сьогодні країна фізично відповідає площі 783 тисячі 562 квадратних кілометрів, на основі ефективної діяльності публічної дипломатії та доброзичливої зовнішньої політики Туреччина значно перевищує свої кордони. Продовження багатогранної зовнішньої політики, що веде Туреччину на міжнародній арені, має підтримуватися баченням століття Туреччини та важливими ініціативами, такими як Національний технологічний рух. Подібно до того, як Туреччина – це не лише кордони країни, а «Türkiye Century» – це не лише бачення майбутнього для неї, але й проєкт охоплює весь світ як бачення держави, яка є опікуном сиріт у страждаючих регіонах. Якщо мета проєкту вдасться успішно реалізувати, то Турецька Республіка має потенціал стати основоположником століття миру та стабільності для світу.

Висновки до розділу 3

Підсумовуючи усе вищезазначене можна сказати, що Турецька Республіка є одним із лідерів у прагненнях побудови дипломатичних відносин як в своєму регіоні, так і по всьому світі. Вона активно підтримує та формує відносини з тюркськими державами у вигляді фінансової підтримки у цілях розвитку та гуманітарної допомоги.

У ході російсько-української війни Туреччина підтримує зв'язок з обома країнами, здійснює посередницьку діяльність як з однією стороною, так і з іншою. Вона досягла значного успіху у виході зерна на світові ринки та зуміла стати надійним партнером. Такі дипломатичні дії показують нам, що Туреччина успішно вміє керувати процесом. Під час цього процесу турецька дипломатія досягла успіху та показала важливість бути надійною країною, яка має більш незалежну зовнішню політику та є елементом балансу.

Російсько-українська війна розвиватиметься залежно від фінансової та військової допомоги, наданої Україні в цьому процесі, і важливе місце буде займати розвиток російського процесу досягнення своїх цілей або їх програвш. Україна більше потребує як військової, так і фінансової допомоги. У цьому процесі Туреччина продовжує відігравати важливу роль у таких питаннях, як безпека Чорного моря, енергетична безпека та уникнення продовольчої кризи.

Турецька Республіка активно впроваджує публічну дипломатію у всіх сферах. Анталійський дипломатичний форум, починаючи з 2021 року, відбувається з ціллю обговорення питань світового порядку денного та експорту позитивного іміджу Туреччини. З боку культури та цінностей, відзначається день турецької кави, яка була включена до списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. Міжнародний фестиваль культури етноспорту, який реалізовувався як громадська ініціатива в останні роки, може відіграти значну роль у сфері спорту.

ВИСНОВКИ

Пророблене дослідження дозволяє зробити висновки, що публічна дипломатія стала важливим та потужним інструментом зовнішньополітичних стратегій акторів міжнародних відносин. Вона забезпечує формування привабливого іміджу держави та здійснення ефективного діалогу між різними країнами та громадськістю.

Відповідно до теоретичних засад роботи було визначено, що історія розвитку концепції публічної дипломатії свідчить про зміни глобального характеру, які містять в собі пошук нових інструментів, встановлення відносин між країнами, уникнення конфліктних ситуацій, розширення інформаційного простору, цифровізації тощо. Даний феномен є елементом застосування «м'якої сили», спрямованої на підняття довгострокової довіри до держави серед інших гравців на міжнародній арені. Подальший розвиток публічної дипломатії пов'язаний з впровадженням інноваційних підходів та досліджень, що допоможуть розкрити повноцінний спектр можливостей даної концепції. Також, необхідно вжити заходи для боротьби з пропагандою та дезінформацією, які можуть нашкодити ефективній реалізації публічної дипломатії.

Було схарактеризовано основні завдання публічної дипломатії, що полягають у інформуванні та здійсненні впливу на іноземну громадську думку, а також подальшого посилення цього впливу та усунення непорозумінь в інформаційному середовищі. Основними інструментами реалізації досліджуваного нами феномену є державні та недержавні актори, лідери громадської думки, навчальні заклади, неурядові організації, ЗМІ, представники приватного сектору тощо. Кожен з цих учасників на своєму рівні сприяє розвитку «м'якої сили», підкріплюючи зовнішньополітичну стратегію країни. Усі вони, безпосередньо, діють за допомогою таких напрямів, як культурна, освітня, кулінарна, спортивна, гуманітарна, цифрова, громадянська та медіа дипломатії.

Крім того, кожен з цих різновидів вирізняється міжнародними культурними обмінами, всебічними освітніми програмами, роботою різних державних і недержавних організацій, забезпеченням міжкультурного спілкування, наданням гуманітарної допомоги та різноманітної підтримки в цілях подальшого розвитку країн тощо. Для залучення більшої кількості аудиторії та покращення ефективності вищезазначених напрямів використовуються соціальні мережі, цифрові платформи та інші інструменти засобів масової інформації.

У роботі було досліджено історичні витоки походження публічної дипломатії Турецької Республіки. Зокрема, від початку XXI століття країна зазнала значних змін. Від традиційних засобів уряд перейшов до підвищення зовнішньополітичної ролі держави за допомогою використання концепції публічної дипломатії. Почали створюватися стратегії для досягнення цієї мети, а рушійною силою стало зростання ролі регіональних країн та трансформація міжнародної системи.

Упродовж останніх тридцяти років уряд Туреччини намагається зміцнити імідж своєї країни, сприяти формуванню задовільного середовища у сфері комунікацій серед міжнародних гравців, побудувати ефективні двосторонні та багатосторонні відносини, мережі партнерства, а також транслювати власні політичні, культурні та інші цінності та відстоювати свої національні інтереси у геополітичній боротьбі шляхом використання «м'якої сили».

Було досліджено, що вирішальним етапом стала інституціоналізація публічної дипломатії Турецької Республіки. Уряд заснував низку структур, наприклад, Управління комунікацій Офісу Президента проводить необхідну роботу для забезпечення того, щоб цінності, які становлять «м'яку силу» Туреччини, були прийняті на міжнародному рівні. Управління у справах турків за кордоном та споріднених спільнот запроваджує різноманітну діяльність для захисту своїх громадян, зокрема, щодо приналежності до Туреччини, які проживають за кордоном та для подальшого збереження національної

ідентичності – рідної мови та культури. Інститут Юнуса Емре займається популяризацією турецької мови, історії держави, мистецтва та культури в усьому світі та покращення культурного обміну з іншими країнами.

Найголовнішою установою у просуванні публічної дипломатії держави є Турецьке агентство співробітництва та координації (ТІКА). Воно займається кооперацією з метою поліпшення відносин з країнами відповідно до зовнішньополітичних напрямків Туреччини, стратегічним баченням щодо подальшого розвитку та дієвої співпраці з партнерами у багатьох галузях, таких як освіта, соціальні, економічні та культурні питання, тобто, здійснення діяльності публічної дипломатії.

Виходячи з нашого дослідження було з'ясовано, що Турецька Республіка є третьою країною світу за кількістю дипломатичних місій, що свідчить про її активне налагодження двосторонніх та багатосторонніх відносин. Головними регіонами, де Туреччина фокусується на публічній дипломатії, є Балкани, Близький Схід, Центральна Азія та Африка. Співпраця з цими регіонами забезпечує зміцнення політичного впливу, економічної співпраці та формування позитивного сприйняття Туреччини як провідного регіонального лідера.

Починаючи з 2004 року, країна надає фінансову та гуманітарну допомогу членам Організації тюркських держав, до якої входить Азербайджан, Туркменістан, Киргизстан, Казахстан та Узбекистан. Кожного року кількість цієї допомоги збільшується у зв'язку з посиленням економічних ресурсів Турецької Республіки та зміцнення добросусідських відносин між країнами-партнерами.

Крім того, було досліджено роль Туреччини як медіатора у російсько-українській війні. Країна одна з перших перейшла до рішучих дій і задіяла усі можливі варіанти вирішення кризових моментів у цьому конфлікті. Чорноморська зернова ініціатива відіграла важливу роль у вирішенні зростаючої глобальної продовольчої кризи, запобігаючи виникненню потенційного світового дефіциту продовольства. Також, у Стамбулі було створено Спільний координаційний комітет, метою якого є забезпечення безперебійної реалізації

Ініціативи та управління транспортуванням вантажів із портів Чорного моря України.

В якості підтримки після повномасштабного вторгнення Турецька Республіка експортувала Україні БПЛА Bayraktar та гарантувала свою допомогу у відбудові інфраструктури у післявоєнний час. Нині обговорюється питання щодо постачання новітнього літака КААН, що був виготовлений в Туреччині та введений в експлуатацію 21 лютого 2024 року.

Справжнім проривом публічної дипломатії Турецької Республіки є Анталійський дипломатичний форум, який проводитиметься раз на рік, починаючи з 2021 року. Форум забезпечує участь великої кількості впливових людей, політиків, лідерів думок, журналістів, експертів та підіймає найгостріші теми для обговорення, що потребують консенсусу.

Попри успіхи, публічна дипломатія Туреччини стикається з низкою проблем, які потребують швидкого рішення для підсилення свого іміджу та впливу серед інших гравців на міжнародній арені. Проте, боротьба з терористичними організаціями та групами, тривалий конфлікт стосовно територій Кіпру обмежують ефективність «м'якої сили» та публічної дипломатії.

Таким чином, публічна дипломатія Туреччини у XXI столітті є багатокомпонентною стратегією, спрямованою на досягнення національних інтересів через «м'яку силу». Її успішність залежить від гармонізації внутрішньої та зовнішньої політики, а також від здатності адаптуватися до викликів сучасного міжнародного середовища. Ці підсумки дозволяють не лише оцінити місце Турецької Республіки в сучасному світі, але й аналізувати перспективи розвитку її зовнішньої політики та подальшої взаємодії з іншими державами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Висоцький, О. Ю. Публічна дипломатія. Дніпро: СПД «Охотнік». 2020.
URL:<http://stratcom.nuou.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1-1%D0%9F%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F.pdf>. (дата звернення: 17.10.2024).
2. Гуцал, С. А. Публічна дипломатія та стратегічні комунікації: визначення концептуальних основ.
URL:http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2769/2473. (дата звернення: 17.10.2024).
3. Качинська, Н. О. Публічна дипломатія як тактика формування привабливого іміджу держави на міжнародній арені. Вісник Маріупольського державного університету, 2.2011. С.89-95. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_ip_2011_2_14. (дата звернення: 17.10.2024).
4. Публічна дипломатія Туреччини: від модельної держави до неоосманізму. Аналітичний центр ADASTRA. 2022 URL:<https://adastra.org.ua/blog/publiczna-diplomatiya-turechchini-vid-modelnoyi-derzhavi-do-neosmanizmu>(дата звернення: 15.10.2024)
5. Сеїдов В. Г. Від традиційної дипломатії до публічної дипломатії. Київ. 2002. 312-335 с.
6. Akşam. BM Medeniyetler İttifakı iştirakçiler forumu başlıyor. aksam.com.tr. 2012. URL: <https://www.aksam.com.tr/siyaset/bm-medeniyetler-ittifaki-istirakciler-forumu-basliyor--118738h/haber-118738> (Last accessed: 10.11.2024).
7. Anadolu Agency. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun: Kamu diplomasisialanındabüyükbiratılımımiçindeyiz.2022. URL:<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/cumhurbaskanligi-iletisim-baskani-altun->

[kamu-diplomasisi-alaninda-da-buyuk-bir-atilim-icindegiz/2750952](#) (Last accessed: 03.11.2024).

8. Anadolu Agency. Russia, Ukraine to exchange more than 40 prisoners. 11.01.2023. Available at: URL: <https://www.aa.com.tr/en/russia-ukraine-war/russia-ukraine-to-exchange-more-than-40-prisoners/2785128> (Last accessed: 03.10.2024).

9. Anholt S. Yerlerin Markalaşması: Kimlik, İmaj ve İtibar. İstanbul Ticaret Odası. 2011. P.18-19

10. Aras B., Fidan H. Turkey an Eurasia: Frontiers of a New Geographic Imagination. New Perspectives on Turkey 40. 2009. P.195-217. URL: <https://doi.org/10.1017/S0896634600005276> (Last accessed: 10.11.2024).

11. Aslı Sancar G. Kamu Diplomasisinde İlişki İnşa Etme Söylemi. 2014. URL: <http://kamudiplomasisi.org/demo/images/stories/aslisancar.pdf> (Last accessed: 10.10.2024).

12. Bozkır V. Kamu Diplomasisinin Alanları ve Çerçevesi. İçinde A. Yalçınkaya & Y. Özgen, Kamu Diplomasisi. Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları. 2013. P.31-50

13. Butler M. “Ripeness obscured: inductive lessons from Türkiye’s (transactional) mediation in the Russia-Ukraine war”, International Journal of Conflict Management. 2023. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJCMA12-2022-0215>. (Last accessed: 21.11.2024).

14. Citizen diplomacy. Diplo: Effective and inclusive diplomacy. 2024. URL: <https://www.diplomacy.edu/topics/citizen-diplomacy/> (Last accessed: 07.11.2024).

15. Cowan G., Amelia A. Moving From Monologue to Dialogue to Collaboration: The Three Layers of Public Diplomacy. The Annals of American Academy of Political and Social Science, 616 (10), 2008. P.10-30.

16. Cull N. J. Public Diplomacy: Seven Lessons for Its Future From Its Past. Place Branding & Public Diplomacy 1(6): 2010. P. 11-17.

17. Cull N. Public Diplomacy: Foundations for Global Engagement in the Digital Age. Cambridge: Polity Press. 2019. URL:

<http://link.library.eui.eu/portal/Public-diplomacy--foundations-forglobal/egRpJru7U74/>. (Last accessed: 07.11.2024).

18. Cull, N. J. Public diplomacy: Lessons from the past. Figueroa Press. 2009. P.12
19. Çavuş T. Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı ve Türkiye'nin Yumuşak Güç Kullanımı. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), Article 2. 2012.
20. Dağı Z. Türkiye önemli bir çekim merkezi haline geliyor. H. Özdal ve ark., Mülakatlarla Türk dış politikası içinde. 2010. P. 125-141
21. Davutoğlu A. Stratejik Derinlik . Küre Yayınları. 2014. P. 15-16
22. Demir V. Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç. İstanbul: Beta Yayınları. 2012. P.51-52
23. Digital diplomacy: a new digital TOOL for diplomacy. Diplo: Effective and inclusive diplomacy. 2024. URL: <https://www.diplomacy.edu/topics/digital-diplomacy/> (Last accessed: 07.11.2024).
24. Diyar Guldogan. Türkiye helped prevent global hunger crisis with Black Sea grain deal: President Erdogan. 16.10.2023. URL: <https://www.aa.com.tr/en/europe/turkiye-helped-prevent-global-hunger-crisis-with-black-sea-grain-deal-president-erdogan/3021341> (Last accessed: 21.11.2024).
25. Doğan E. Kamu Diplomasisi ve Türkiye. 2010. P.1-5.
26. Doğan E. Kamu Diplomasisinin Sunduğu Fırsatlar ve Kısıtları Üzerine. İstanbul: TASAM Yayınları. 2012. P.13
27. Education Diplomacy for Soft Power Strategy: 8 Effective Techniques. Diplomatic Insight Publishers. March 14, 2023. URL: <https://thediplomaticinsight.com/8-soft-power-strategy-in-education-diplomacy/> (Last accessed: 07.11.2024).
28. Ekşi M. Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası. Ankara: Siyasal Kitabevi. 2014.

29. Emine Erdoğan, Ukrayna'dan Türkiye'ye getirilen yetim çocuklarla buluştu. Anadolu Agency. 2022. URL: <https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/emine-erdogan-ukraynadan-turkiyeye-getirilen-yetim-cocuklarla-bulustu/146> (Last accessed: 18.11.2024).
30. Eren S. Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Faaliyetleri: Afrika Örneği (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi. 2020. P.63
31. Erman Akıllı. 2022'den 2023'e Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Gündemi. Kriter. 2023. URL: <https://kriterdergi.com/dis-politika/2022den-2023e-turkiyenin-kamu-diplomasisi-gundemi> (Last accessed: 23.11.2024).
32. Expanding the critical role of humanitarian diplomacy. Global Humanitarian Overview 2024. Humanitarian Action: analyzing needs and response. 2023. URL: <https://humanitarianaction.info/document/global-humanitarian-overview-2024/article/expanding-critical-role-humanitarian-diplomacy>(Last accessed: 20.11.2024).
33. Göksu O., Ökmen Y. E. Kültürel Diplomasisi Bağlamında Türk Dizilerinin İhracatı ve Kültür Aktarımına katkısı: 'Diriliş Ertuğrul' Örneği. İçinde O. Göksu (Ed.), Kamu Diplomasisinde Yeni Yönelimler. Literatürk Academia. 2019. P. 249-292
34. Gregory B. American Public Diplomacy: Enduring Characteristics, Elusive Transformation.2011.URL:https://smpa.gwu.edu/sites/smpa.gwu.edu/files/downloads/BGregory_HJD_AmericanPD.pdf. (Last accessed: 14.10.2024).
35. Health diplomacy. Diplo: Effective and inclusive diplomacy. 2024. URL: <https://www.diplomacy.edu/topics/health-diplomacy/> (Last accessed: 07.11.2024).
36. İnan E. Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Eksenine. Kamu Diplomasisi (Ed. A. Özkan, & T. E. Öztürk) İstanbul: TASAM Yayınları. 2012.
37. Kalın İ. Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Kamu Diplomasisi (Ed: Abdullah Özkan-Tuğçe Ersoy Öztürk). İstanbul: Tasam Yayınları. 2012. P. 157-158

38. Kamu Diplomasisi Nedir? CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM BAŞKANLIĞI YAYINLARI. Baskı, İstanbul, 2022. URL: https://www.iletisim.gov.tr/images/uploads/dosyalar/Kamu_Diplomasisi_Nedir.pdf (Last accessed: 11.10.2024).
39. Kaya B. Suriyelilerin Türkiye'ye faturası 50 değil 250 milyar. Sözcü 2022. URL: <https://www.sozcu.com.tr/2022/gundem/suriyelilerin-turkiyeye-faturasi-50-degil-250-milyar-7087192/> (Last accessed: 03.11.2024).
40. Kömür G. Yumuşak güç unsuru olarak kamu diplomasisi. International Journal of Politics and Security (IJPS), 2(3). 2020. P. 89-115.
41. Leonard M., Stead C., Smewing C. Public diplomacy. Foreign Policy Center. 2002.
42. Levi Nicolas. The Role of Turkey in the Invasion of Ukraine by Russia. URL: [23Emerics article Turkiye Levi+Nicolas \(2\).pdf](https://www.3emeric.com/2022/11/22/23Emerics_article_Turkiye_Levi+Nicolas_(2).pdf) (Last accessed: 22.11.2024).
43. Lowy Institute Global Diplomacy Index. 2024. URL: <https://globaldiplomacyindex.lowyinstitute.org/> (Last accessed: 18.11.2024).
44. Mamchii Oleksandra. The Role of Media In Carrying Out Diplomacy In 2024. Best Diplomats. 2023. URL: <https://bestdiplomats.org/role-of-media-in-diplomacy/> (Last accessed: 22.10.2024).
45. Mark Leonard. Public Diplomacy. The Foreign Policy Centre, 2002. URL: https://www.files.ethz.ch/isn/20958/Public_Diplomacy.pdf (Last accessed: 18.10.2024).
46. Metin AKSOY. Türk Kamu Diplomasisi ve Güçlenen Türkiye Algısı: 21. Yüzyıl Perspektifinden Değerlendirme. Cihannüma Sosyal Bilimler Akademi Dergisi, 1(2), P.11-40.
47. Muhittin Ataman. The Century of Türkiye: A New Foreign Policy Vision for Building the Türkiye Axis. Insight Turkey Summer 2023. Volume 25, Number 3. 2023. URL: <https://www.insightturkey.com/articles/the-century-of-turkiye-a-new-foreign-policy-vision-for-building-the-turkiye-axis> (Last accessed: 23.11.2024).

48. Mustafa Metin Kaşlılar. Rusya-Ukrayna Savaşının İkinci Yılı ve Türkiye. Türk Dış Politikası Olitikası Araştırma Merkezi. 2024. URL: <https://tudpam.org/rusya-ukrayna-savasinin-ikinci-yili-ve-turkiye/> (Last accessed: 23.11.2024).
49. Nye, J. S. (2005). Yumuşak Güç. Elips Kitap.
50. OECD, Aid (ODA) disbursements to countries and regions [DAC2a], 2022. URL: <https://stats.oecd.org/#>. (Last accessed: 23.11.2024).
51. Oğuz Göksu. 21. Yüzyılda Türkiye'nin Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Gücü: Yapısı, Araçları ve Mesajları. Erciyes İletişim Dergisi | Temmuz/July 2023 Cilt/Volume 10, Sayı/Issue2,P.845-870.URL:https://www.researchgate.net/publication/372765734_21_Yuzyilda_Turkiye'nin_Kamu_Diplomasisi_ve_Yumusak_Gucu_Yapisi_Araclari_ve_MesajlariPublic_Diplomacy_and_Soft_Power_of_Turkiye_in_the_21st_Century_Structure_Means_and_Messages (Last accessed: 15.10.2024).
52. Okumuş M. Bir Dini Diplomasi Aktörü Olarak Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Dijital Hesaplarının Diyalogsal İlişki, Medya ve Din Araştırmaları Dergisi Cilt: 4, No:1, 2021. P.153-170
53. Özkan A. 21. Yüzyılın Stratejik Vizyonu Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi İmkanları (Stratejik Rapor). TASAM. 2015. P.29
54. Özkan A. Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. 2016.
55. Özkan A. Kamu Diplomasisi. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi ders notları. İstanbul. 2012. P. 90
56. Öztürk T. Dış Politikadaki Etkin Unsur: Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu DiplomasisiEtkinliği.2009.URL:<http://kamudiplomasisi.org/pdf/tugceersoyozturk.pdf> . (Last accessed: 13.11.2024).
57. Public diplomacy. Politics, Law & Government. International Relations. URL: <https://www.britannica.com/topic/public-diplomacy> (Last accessed: 10.10.2024).

58. Reuters. Black Sea grain deal: Russia refuses to renew and says no guarantees for ships now. 17.07.2023. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/russia-halts-participation-black-sea-grain-dealkremlin-says-2023-07-17> (Last accessed: 23.11.2024).
59. Reuters. Russia, Ukraine announce major surprise prisoner swap. 22.09.2022. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/russia-releases-10-foreigners-captured-ukraine-after-saudi-mediationriyadh-2022-09-21/> (Last accessed: 22.11.2024).
60. Riggins J. A Strategic Assessment of Public Diplomacy. National War College. 1998. P.4
61. Safronova Valeria. Kitchen diplomacy: how governments use food as a soft power. 2024. URL: <https://www.theparliamentmagazine.eu/news/article/food-diplomacy-gastrodiplomacy-europe> (Last accessed: 06.11.2024).
62. Sancar A. Kamu Diplomasisi ve Uluslar arası Halkla İlişkiler. İstanbul: Beta Yayınları. 2012. P.90
63. Servaes J. Soft Power and Public Diplomacy: The New Frontier for public Relations and International Communication Between the US and China. Public Relations Review, 38(5), 2012. P.643-651. URL: <https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2012.07.002> (Last accessed: 19.10.2024).
64. Sharp, P. Revolutionary States, Outlaw Regimes and the Techniques of Public. J. Melissen, The New Public Diplomacy içinde. Palgrave Macmillan. 2005. P.106-123
65. Signitzer B, Wamser C. Public Diplomacy: A Specific Governmental Public Relations Functions. Public Relations Theory II. Lawrence Erlbaum. 2006. P.382-411
66. Signitzer B., Coombs T. Public Relations and Public Diplomacy: Conceptual Convergences. Public Relations Review, 18 (1), 1992. P.137-147.
67. Statista. Number of civilian casualties in Ukraine during Russia's invasion verified by OHCHR. 2024. URL:

<https://www.statista.com/statistics/1293492/ukraine-war-casualties/> (Last accessed: 22.11.2024).

68. Süleyman Eren. Kamu Diplomasisi Bağlamında Türkiye'nin Afrika Açılım Politikası. Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi, 10 (1), 2022. URL: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/marmarasbd/issue/69177/1035048> (Last accessed: 10.03.2024).

69. Takvim. Dizi Türkiye'de çekilir 5 kıtada izlenir. takvim.com.tr. 2022. URL: <https://www.takvim.com.tr/saklambac/2022/10/28/dizi-turkiyede-cekilir-5-kitada-izlenir-155-ulkeye-ihrac-edilen-turk-dizilerinden-dudak-ucuklatan-gelir> (Last accessed: 20.10.2024).

70. Tepeciklioğlu, E., E., Tepeciklioğlu, O. A. ve Ünal, B. A. (2018). Türkiye'nin Sahra Altı Afrika'da yürüttüğü kamu diplomasisi faaliyetleri. Ege Akademik Bakış, 18(4), P. 605 – 618.

71. The American president with a laudable desire. Times. 1856. No 6. (in English)

72. The Power of Cultural Diplomacy: Building Bridges. September 19, 2023. URL: <https://publicpolicy.pepperdine.edu/blog/posts/the-power-of-cultural-diplomacy-building-bridges.htm> (Last accessed: 06.11.2024).

73. The Roles of State and Non-State Actors in Early Warning and Early Action. Risk-informed Early Action Partnership. 2024. URL: https://www.early-action-reap.org/sites/default/files/2024-06/REAP_State-Non-State-Actors-EWS_0.pdf (Last accessed: 16.10.2024).

74. TİKA. Faaliyet raporu, Türk İşbirliği ve Kalkınma Ajansı Başkanlığı. 2021. P.97

75. Tuch, H. N. Communicating with the world: U.S. public diplomacy overseas. St. Martin's Press. 1990.

76. Tuch, H. N. Communicating with the world. St. Martins. 1993. P.3

77. Türkiye Kalkınma Yardımları Ardımları Raporu 2020. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı. Ankara. 2021. URL: <https://tika.gov.tr/wp->

content/uploads/sayfa/Pictures/Turkiye%20Kalk%C4%B1nma%20Yard%C4%B1mlar%C4%B1%202020_tr.pdf (Last accessed: 18.11.2024).

78. Varođlu A. Kamu Diplomasisinde Kavramsal ve Kuramsal Süreç. İçinde A. Yalçinkaya & Y. zgen (Ed.), Kamu Diplomasisi. Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları. 2013. P.1-29

79. What Is Education Diplomacy? Childhood Education International. 2023. URL: <https://ceinternational1892.org/wp-content/uploads/2023/02/What-is-Education-Diplomacy.pdf> (Last accessed: 06.11.2024).

80. Yađmurlu A. Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi. İletiim: Aratırmaları Dergisi, 5(1), 2007. P.9.

81. Yenign C. Türk dı politikasında nc dalga. C. Yenign ve E. Efeđil (Ed.), Türkiye'nin deđien dı politikası içinde.2010. P. 63-87

82. Zaharna R. S. Battles to Bridges: US Strategic Communication and Public Diplomacy after 911. Palgrave Macmillan. 2010. URL: https://uscpublicdiplomacy.org/pdin_monitor_article/battles-bridges%C2%A0-us-strategic-communication-and-public-diplomacy-after-911. (Last accessed: 11.10.2024).